

**I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE
im. STEFANA ŻEROMSKIEGO W OPCZNIE**

Rok założenia 1945

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA
NAUCZYCIELI I UCZNIÓW W ZAKRESIE
BEZPIECZEŃSTWA FIZYCZNEGO
I CYFROWEGO W SYTUACJACH
KRYZYSOWYCH
W I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM
IM. STEFANA ŻEROMSKIEGO
W OPCZNIE**

Opoczno, maj 2019 r.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982 r. Nr 35, poz. 228 z późniejszymi zmianami – tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109) oraz przepisy wykonawcze w związku z tą ustawą.
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 1982 r. Nr 35, poz. 230 z późniejszymi zmianami).
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 175, poz. 1459).
4. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz. 179 z późn. zmianami).
5. Zarządzenie Nr 15/97 Komendanta głównego Policji z dnia 16 czerwca 1997 r. w sprawie form i metod działań Policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
6. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późniejszymi zmianami).
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. z 2003 r. Nr 26, poz. 226).
8. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 poz. 59).
9. Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz. U. z 2016 poz. 904, tom 1).
10. Ustawa Kodeks Cywilny z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz. U. z 1964, Nr 16, poz. 93).
11. Ustawa Kodeks Karny z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz. U. z 1997, Nr 88, poz. 553)
12. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. z 2003 r. Nr 6 poz. 69 ze zm.).

Procedury postępowania w sytuacjach trudnych wychowawczo oraz związanych z zagrożeniem młodzieży demoralizacją powstały dla potrzeb I Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego w Opocznie.

Procedury zawarte w poniższym opracowaniu obowiązują wszystkich nauczycieli oraz inne osoby pracujące w szkole.

Z opracowaniem zapoznawani są uczniowie naszej szkoły oraz ich rodzice (opiekunowie). Procedury postępowania w sytuacjach trudnych mają na celu zwiększenie bezpieczeństwa w szkole oraz ułatwienie i ujednoczenie sposobów reagowania

O obowiązujących procedurach w sytuacjach zagrożenia wychowawcy informują rodziców na spotkaniach z rodzicami oraz uczniów podczas godzin wychowawczych. Rodzice dokumentują fakt zapoznania się z procedurami poprzez złożenie podpisów w dokumentacji szkoły. Poniższe procedury będą dostępne w pokoju nauczycielskim oraz opublikowane na stronie internetowej szkoły.

Spis treści

Rozdział 1 PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZEWNĘTRZNYCH I WEWNĘTRZNYCH ZAGROŻEŃ FIZYCZNYCH W I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM IM. STEFANA ŻEROMSKIEGO W OPOCZNIE	6
1. Zagrożenia zewnętrzne w I Liceum Ogólnokształcącym im. Stefana Żeromskiego w Opcznie.	7
1.1 Ewakuacja w trakcie lekcji i przerwy – zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu.	7
1.2 Wtargnięcie napastnika (terrorysty) do szkoły.	10
1.3 Podłożenie ładunku wybuchowego.	13
1.4 Podłożenie podejrzanego pakunku.....	14
1.5 Wypadek skażenia chemicznego lub biologicznego szkoły.	16
2. Zagrożenia wewnętrzne w I Liceum Ogólnokształcącym im. Stefana Żeromskiego w Opcznie.	19
2.1 Procedura postępowania na wypadek wystąpienia agresywnych zachowań w szkole lub tzw. Fali.	19
2.2 Procedura postępowania w przypadku podejrzenia posiadania przez ucznia środków odurzających lub substancji psychotropowych.	22
2.3 Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że na terenie szkoły przebywa uczeń znajdujący się pod wpływem alkoholu lub narkotyków.	24
2.4 Procedura postępowania w przypadku stwierdzenia palenia papierosów lub używania e-papierosa przez ucznia w szkole i jej bezpośrednim sąsiedztwie.	25
2.5 Procedura postępowania w przypadku odmowy współpracy przez rodziców.	26
2.6 Procedura postępowania na wypadek wystąpienia kradzieży lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych.	26
2.7 Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków pedofilii w szkole.	27
2.8 Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków rozpowszechniania pornografii w szkole przez ucznia.	28
2.9 Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków prostytucji w szkole lub wśród uczniów.	28
2.10 Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia przypadków niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole.	30
2.11 Procedura postępowania w przypadku konieczności udzielania pierwszej pomocy uczniom.	31
2.12 Procedura postępowania w sytuacji wypadku ucznia w szkole.....	39
2.13 Procedura postępowania na wypadek popełnienia przez ucznia czynu karalnego.....	40
2.14 Procedura postępowania na wypadek ucznia będącego ofiarą czynu karalnego.	41
2.15 Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń jest ofiarą przemocy w rodzinie.....	41
2.16 Postępowanie w przypadku posiadania informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo (informacja od samego ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych).....	42
2.17 Procedura postępowania w przypadku naruszenia godności nauczyciela lub innego pracownika szkoły.	44

2.18	Procedura postępowania w przypadku korzystania w czasie zajęć lekcyjnych z niedozwolonych urządzeń.	45
2.19	Procedura postępowania w sytuacji dewastacji mienia szkolnego lub prywatnego na terenie szkoły.	46
Rozdział 2 PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻEŃ BEZPIECZEŃSTWA CYFROWEGO W I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM IM. STEFANA ŻEROMSKIEGO W OPOCZNIE		48
1.	Podstawowe działania na rzecz bezpieczeństwa cyfrowego w szkole.	49
1.1	Dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych.....	49
1.2	Cyberprzemoc – procedura reagowania.....	50
1.3	Naruszenia prywatności dotyczące nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku dziecka i pracownika szkoły.	50
1.4	Procedura postępowania na wypadek wystąpienia zagrożenia dla zdrowia dzieci w związku z nadmiernym korzystaniem z Internetu.	52
1.5	Procedura postępowania na wypadek zagrożenia związaneego z nawiązywaniem niebezpiecznych kontaktów w Internecie – uwodzenie, zagrożenie pedofilią.	53
1.6	Seksting, prowokacyjne zachowania i aktywność seksualna jako źródło dochodu osób nieletnich – procedura.....	54
1.7	Bezkrytyczna wiara w treści zamieszczone w Internecie, nieumiejętność odróżnienia treści prawdziwych od nieprawdziwych, szkodliwość reklam – procedury reagowania.	54
1.8	Łamanie prawa autorskiego – procedura reagowania.	55
1.9	Zagrożenia bezpieczeństwa technicznego sieci, komputerów i zasobów online.....	56

Rozdział 1
PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU
WYSTĄPIENIA ZEWNĘTRZNYCH
I WEWNĘTRZNYCH ZAGROŻEŃ FIZYCZNYCH
W I LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM
IM. STEFANA ŻEROMSKIEGO W OPOCZNE

1. Zagrożenia zewnętrzne w I Liceum Ogólnokształcącym im. Stefana Żeromskiego w Opocznie.

1.1 Ewakuacja w trakcie lekcji i przerwy – zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu.

Alarm lokalny w szkole jest jednym z kilku rodzajów alarmów, które mogą być ogłaszane w konsekwencji wystąpienia zagrożeń ekologicznych lub innych spowodowanych działalnością człowieka. Ma on na celu zapewnienie bezpieczeństwa w razie zagrożenia życia i zdrowia młodzieży przebywającej na terenie szkoły. Najczęstszymi przyczynami, dla których może zajść konieczność ogłoszenia alarmu w szkole, są zagrożenia związane z powstaniem pożaru, a także możliwość rozprzestrzenienia na terenie szkoły niebezpiecznych substancji chemicznych lub ładunków wybuchowych.

Najważniejszym działaniem, jakie należy podjąć w przypadku stwierdzenia zagrożenia, jest jak najszybsze powiadomienie o niebezpieczeństwie wszystkich osób znajdujących się w strefie zagrożenia i natychmiastowe podjęcie działań mających na celu ratowanie zdrowia i życia osób zagrożonych. W tym celu korzystamy z sygnału alarmu lokalnego, którym w szkole są **trzy sygnały dzwonka, trwające około 10 sekund każdy, następujące bezpośrednio po sobie.**

Alarm lokalny w szkole jest sygnałem, który powinien być znany wszystkim uczniom i pracownikom szkoły. Tylko w wypadku, gdy nastąpiło bezpośrednio zagrożenie życia, nauczyciel sam podejmuje decyzję o ewakuacji, nie czekając na ogłoszenie alarmu.

O ewakuacji decyduje dyrektor, który po otrzymaniu meldunku od nauczyciela lub innej osoby zgłaszającej zagrożenie oraz rozpoznaniu sytuacji podejmuje decyzję o zawiadomieniu służb (policja, straż pożarna) i ogłoszeniu alarmu. W sytuacji braku prądu, sygnał alarmowy może być ogłaszany za pomocą gwizdka lub dzwonka ręcznego z jednoczesnym komunikatem słownym podawanym przez osoby ogłaszające alarm. Jest to sygnał do natychmiastowego działania dla wszystkich pracowników szkoły oraz do bezwzględnego wykonywania poleceń nauczycieli przez uczniów.

W dużej liczbie przypadków wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa fizycznego niezbędne jest wezwanie odpowiednich służb drogą telefoniczną. Procedura wezwania powinna odbywać się zgodnie z poniższym schematem:

1. Wybranie numeru odpowiedniej służby.

Po zgłoszeniu się dyżurnego operatora danej służby podanie następujących informacji:

- rodzaj stwierdzonego zagrożenia

- nazwę i adres szkoły
- imię i nazwisko oraz pełnioną funkcję
- telefon kontaktowy
- zrealizowane dotąd działania w reakcji na zagrożenie

2. Potwierdzenie przyjęcie zgłoszenia i zapisanie danych przyjmującego zgłoszenie.

O zagrożeniu należy bezzwłocznie poinformować odpowiednie służby:

- Policja 997
- Straż Pożarna 998
- Pogotowie Ratunkowe 999
- Europejski Telefon Alarmowy obowiązującym na terenie całej Unii Europejskiej 112
- Pogotowie Energetyczne 991
- Pogotowie Gazowe 992
- Pogotowie Ciepłownicze 993
- Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne 994
- Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego 987
- Infolinia Policji (połączenie bezpłatne) 800 120 226.

Wszystkie działania od takiej chwili mają prowadzić do jak najszybszej ewakuacji wszystkich osób znajdujących się na terenie szkoły. Od tej chwili bezzwłocznie podporządkowujemy się poleceniom osób funkcyjnych. W przypadku uczniów taką osobą jest nauczyciel, z którym w tym momencie mamy zajęcia. Akcją nie może kierować wiele osób, bo prowadzi to tylko do dezorientacji i możliwości wybuchu paniki.

3. Po rozpoznaniu zagrożenia i dokonaniu oceny sytuacji nauczyciel decyduje o możliwej i najkrótszej drodze ewakuacji z budynku.

Uczniowie na polecenie nauczyciela ustawiają się w szeregu i w sposób zorganizowany kierują się do wskazanego wyjścia ewakuacyjnego. Należy się poruszać po prawej stronie korytarzy i klatek schodowych, wykonując polecenia osób funkcyjnych. Jeżeli alarm zostanie ogłoszony w czasie przerwy, uczniowie powinni skupić się wokół najbliższej stojącego nauczyciela. Nauczyciele i uczniowie, którzy mają lekcje na wyższych kondygnacjach, schodzą po stwierdzeniu, że uczniowie niższych kondygnacji opuścili już budynek i drogi ewakuacyjne są już wolne.

4. Po opuszczeniu budynku uczniowie wraz z nauczycielem udają się na miejsce zbiórki.

Jeżeli alarm jest ogłoszony w czasie przerwy to natychmiast udajemy się (jeżeli tylko nie

zagraża to naszemu bezpieczeństwu) pod salę, gdzie mamy mieć zajęcia i stamtąd pod opieką nauczyciela postępujemy jak wyżej. Zbiórka na placu alarmowym służy sprawdzeniu obecności uczniów klas i ustalenia osób nieobecnych. Jest to bardzo istotne dla prowadzenia akcji ratunkowej przez wezwane służby ratownicze.

Najważniejsze zasady, które powinien pamiętać i przestrzegać każdy uczeń z chwilą ogłoszenia alarmu w szkole:

- 1) Słuchaj i wykonuj dokładnie polecenia nauczyciela.
- 2) Bądź opanowany, nie ulegaj panice.
- 3) Po przerwaniu zajęć udaj się na miejsce zbiórki wraz z klasą, drogą wskazywaną przez nauczyciela.
- 4) Pomagaj osobom słabszym.
- 5) Bezwzględnie podporządkowuj się osobom funkcyjnym.
- 6) Nie lekceważ zagrożenia, nawet wówczas, gdy nie zagraża ci bezpośrednio.

W przypadku osób niepełnosprawnych bezpieczna ewakuacja powinna przebiegać następująco:

1. Należy sporządzić listę uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
2. Należy rozplanować zajęcia klas, w których uczą się osoby niepełnosprawne w taki sposób, by osoby te nie musiały przemieszczać się poza najniższą kondygnację naziemną budynku (przeważnie parter), należy przystosować drogi ewakuacyjne do poruszania się osób z różną niepełnosprawnością.
3. Należy wyznaczyć opiekuna osoby niepełnosprawnej na czas ewakuacji.

Procedury ewakuacji osób z niepełnosprawnościami:

1. Wykorzystanie krzeselka lub wózka inwalidzkiego - ratownicy sadzają na nim osobę wymagającą pomocy, a następnie chwytają za nóżki oraz oparcie.
2. Chwyt strażacki - ratownik przekłada swoją rękę między nogami osoby ratowanej, zaciskając ją na nadgarstku zwisającej ręki ratowanego, kładzie go sobie na barkach.
3. Chwyt kończynowy - jeden ratownik staje za głową ratowanego i chwytą go pod pachy, drugi ratownik jest odwrócony do ratowanego plecami i chwytą go pod kolana.
4. Chwyt na barana - ratowany znajduje się na plecach ratownika, który

podtrzymuje go obydwoma rękami za uda.

5. Chwył kołyskowy - klasyczny sposób przenoszenia małych dzieci.
6. Wykorzystanie koca lub innego podobnego rozmiarami materiału - koc owija się wokół rąk i głowy.
7. Ratowanie w ten sposób, by możliwe było ciągnięcie osoby po płaskiej równej powierzchni (szczególnie przydatne przy ewakuacji osób o dużej masie ciała, nieprzytomnych oraz w zadymieniu gdzie nie ma możliwości przyjęcia postawy wyprostowanej).

1.2 Wtargnięcie napastnika (terrorysty) do szkoły.

Poniższe rekomendacje odnoszą się do niezbędnej reakcji nauczyciela i dotyczą sytuacji wtargnięcia napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, który strzela do osób znajdujących się na korytarzu i w salach lekcyjnych, tzw. aktywny strzelec.

1. Jeżeli nie miałeś szansy na ucieczkę, ukryj się, zamknij drzwi na klucz (zabarykaduj się) - szybkie zamknięcie drzwi może uniemożliwić napastnikowi wejście do pomieszczenia i zabicie kolejnych osób.
2. Wycisz i uspokój uczniów - wszelkie dźwięki wydostające się z sal lekcyjnych mogą spowodować próbę wejścia napastnika do pomieszczenia lub ostrzelanie sali lekcyjnej przez drzwi czy ścianę.
3. Zaopiekuj się uczniami ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi (SPE) i uczniami, którzy potrzebują pomocy - należy zwrócić szczególną uwagę na dzieci, które specyficznie reagują na stres i mogą mieć problemy z opanowaniem emocji.
4. Każ bezwzględnie wyciszyć, wyłączyć telefony - niespodziewane sygnały telefonów mogą zdradzić obecność osób wewnątrz zamkniętych pomieszczeń i zachęcić napastnika do wejścia.
5. Poinformuj policję wysyłając informację tekstową - SMS o zaistniałej sytuacji - w przypadku wtargnięcia napastnika do szkoły niezbędnym jest natychmiastowe przekazanie informacji policji.
6. Zasłoń okno, zgaś światło - należy zaciemnić salę aby utrudnić obserwację osób zabarykadowanych w salach lekcyjnych przez osoby współpracujące z napastnikami, a znajdujące się na zewnątrz obiektu szkolnego.
7. Nie przemieszczaj się - przemieszczanie się może powodować dźwięki lub cień, który może zostać zauważony przez napastników.

8. Stań poniżej linii okien, zejźdź ze światła drzwi - przebywanie w świetle drzwi rzuca cień i może zostać zauważone przez napastników.
9. Zejźdź z linii strzału, połóż się na podłodze - z reguły napastnicy strzelają na wysokości około 1 do 1,5 m. Strzały z broni palnej bez problemu penetrują drzwi i mogą zabić osoby znajdujące się wewnątrz.
10. Jeżeli padną strzały, nie krzycz - napastnicy oddając na ślepo strzały przez zamknięte drzwi chcą sprowokować krzyki przerażonych osób i upewnić się czy w salach rzeczywiście nikogo nie ma.
11. Nie otwieraj nikomu drzwi - interweniujące oddziały policji w przypadku takiej konieczności same otworzą drzwi. Napastnicy mogą zmusić osoby funkcyjne do przekazania komunikatu, który ma spowodować otwarcie drzwi.
12. W przypadku wtargnięcia napastnika do pomieszczenia podejmij walkę, która może być ostatnią szansą na uratowanie życia - w sytuacji obecności aktywnego strzelca jego celem jest zabicie jak największej liczby ludzi. W takiej sytuacji podjęcie walki może dać jedyną szansę na uratowanie życia.

Procedury w przypadku bezpośredniego kontaktu z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą:

1. Wykonuj bezwzględnie polecenia napastnika - wszelkie próby oporu mogą być uznane przez napastników jako akt agresji i zakończyć się śmiercią zakładników.
2. Na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste, np. telefon - wszelkie próby oszukania napastników mogą zakończyć się śmiercią osoby oszukującej.
3. Poinformuj, że nie możesz wykonać jakiegoś polecenia - w takim przypadku ewentualne niewykonanie polecenia napastników nie zostanie potraktowane jako próba oporu.
4. Nie patrz terrorystom w oczy, unikaj kontaktu wzrokowego - w takiej sytuacji patrzenie w oczy może zostać uznane za akt prowokacji i agresji.
5. Nigdy nie odwracaj się plecami do napastnika - odwracanie plecami może zostać uznane jako akt agresji czy lekceważenia, utrudnia także orientację w sytuacji.
6. Nie zwracaj na siebie uwagi - niezwracanie na siebie uwagi może zwiększyć szansę na uratowanie życia w przypadku, gdy zamachowcy zdecydują się zabić kogoś dla przykładu.
7. Nie lekceważ napastnika i nie bądź agresywny - brak szacunku i agresja mogą

zostać ukarane przez zamachowców.

8. Nie oszukuj terrorysty - oszustwo może zostać potraktowane jako brak szacunku czy agresji i zostać ukarane.

9. Uspokój uczniów, zawsze zwracaj się do nich po imieniu - zwracanie się do uczniów po imieniu pozwala na ich spersonalizowanie, co może spowodować lepsze ich traktowanie przez zamachowców.

10. Poinformuj napastnika o uczniach ze schorzeniami - wiedza ta w konsekwencji obniży agresję ze strony zamachowców wobec dzieci, których zachowanie odstaje od reszty.

11. Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów - każda aktywność podjęta bez zgody zamachowców może zostać potraktowana jako akt oporu czy agresji i w konsekwencji ukarana.

12. Zawsze korzystaj z dobrej woli terrorysty - nigdy nie wiadomo, kiedy kolejny raz będziemy mogli napić się czy zjeść posiłek.

Procedury w przypadku działań antyterrorystycznych podjętych przez policję:

1. Nie uciekaj z miejsca zdarzenia, nie wykonuj gwałtownych ruchów – możesz zostać uznany za terrorystę - policja w trakcie operacji odbijania zakładników nie jest w stanie odróżnić napastników od ofiar.

2. Nie próbuj pomagać służbom ratowniczym, dyskutować z nimi - próba pomocy siłom bezpieczeństwa bez ich wyraźnej zgody czy prośby może zostać potraktowane jako akt agresji.

3. Połóż się na podłodze, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy - taka pozycja pozwala widzieć ewentualne niebezpieczne narzędzia będące w posiadaniu zamachowców, którzy wtopili się w szeregi zakładników

4. Słuchaj poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawaj się jej działaniom - postawa taka ułatwia działania policji, a także identyfikację zamachowców, którzy próbują się wtopić w szeregi zakładników

5. Nie trzyj oczu w przypadku użycia gazów łzawiących - tarcie oczu tylko pogarsza skutki użycia gazu łzawiącego.

6. Pytaj o pozwolenie zaopiekowania się swoimi uczniami - wszelkie samowolne działania mogą zostać potraktowane jako akt agresji i mogą utrudnić akcję ratunkową.

7. Odpowiadaj na pytania funkcjonariuszy - policja zbiera kluczowe informacje

mające się przyczynić do skutecznej akcji uwolnienia zakładników i identyfikacji zamachowców.

8. Bądź przygotowany na traktowanie ciebie jako potencjalnego terrorysty dopóki twoja tożsamość nie zostanie potwierdzona - w pierwszej fazie operacji odbijania zakładników policja nie jest w stanie odróżnić zakładników od napastników, którzy często próbują się wtapiać w tłum i uciec z miejsca ataku.

9. Po wydaniu polecenia wyjścia – opuść pomieszczenie jak najszybciej, oddal się we wskazanym kierunku - w przypadku interwencji sił bezpieczeństwa należy wykonać polecenia dokładnie tak, jak tego chcą siły interwencyjne.

10. Nie zatrzymuj się dla zabrania rzeczy osobistych, zawsze istnieje ryzyko wybuchu lub pożaru - najważniejsze jest uratowanie życia i zdrowia, a dopiero później ratowanie dóbr materialnych.

1.3 Podłożenie ładunku wybuchowego.

Procedury postępowania w przypadku otrzymania informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego:

1. Prowadząc rozmowę z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego zapamiętaj jak największą ilość szczegółów - uzyskane informacje/szczegóły mogą być istotne dla policji dla identyfikacji sprawcy alarmu.

2. Zapisz natychmiast wszystkie uzyskane lub zapamiętane informacje – w przypadku stresującej sytuacji po pewnym czasie możesz mieć problemy z przypomnieniem sobie istotnych informacji.

3. Poinformuj niezwłocznie o otrzymaniu zgłoszenia osobę odpowiedzialną w szkole za uruchomienie procedury - osoba odpowiedzialna może zarządzić ewakuację całości personelu szkoły.

4. Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji - ewakuacja musi być rozpoczęta niezwłocznie po ogłoszeniu odpowiedniego sygnału. Ma ona na celu ochronę personelu przed skutkami ewentualnej eksplozji ładunku.

5. Nie używaj telefonu komórkowego - eksplozja ładunku może zostać zainicjowana falami emitowanymi przez telefon komórkowy.

6. Sprawdź, jeżeli możesz, czy w klasie pozostały przedmioty, które nie należą do

jej wyposażenia - stwierdzenie obecności nieznanego przedmiotu w klasie może przyspieszyć akcję policji i zminimalizować skutki ewentualnej eksplozji .

7. Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb - w trakcie uruchomienia procedury niezbędna jest dyscyplina i niezwłoczne wykonywanie wszystkich poleceń osoby kierującej sytuacją kryzysową.

8. W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi - szybkie sprawdzenie obecności wszystkich dzieci, ułatwi zakończenie ewakuacji całości personelu szkoły.

Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu - informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych.

1.4 Podłożenie podejrzanego pakunku.

Procedury w przypadku podejrzenia otrzymania przesyłka z ładunkiem wybuchowym lub nieznaną substancją:

1. Odizoluj miejsce znajdowania się podejrzanego pakunku - należy założyć, że podejrzaný pakunek jest ładunkiem wybuchowym, dopóki taka ewentualność nie zostanie wykluczona.

2. Nie dotykaj, nie otwieraj i nie przesuwaj podejrzanego pakunku - w przypadku ładunku wybuchowego może on eksplodować w trakcie próby manipulowania.

3. Okryj pakunek w przypadku stwierdzenia wydobywania się z niego innej substancji (tylko jeżeli czas na to pozwala) - okrycie pakunku w przypadku wycieku nieznaney substancji może ograniczyć rozprzestrzenianie się substancji.

4. Poinformuj o stwierdzeniu pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury- Dyrektor placówki lub w przypadku jego nieobecności wicedyrektor.

W przypadku ich nieobecności – osoba przez nich upoważniona. Osoba odpowiedzialna może zarządzić ewakuację całości personelu szkoły.

5. Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji - ewakuacja musi być rozpoczęta niezwłocznie po ogłoszeniu odpowiedniego sygnału. Ewakuacja ma na celu ochronę personelu przed skutkami ewentualnej eksplozji ładunku.

6. Nie używaj telefonu komórkowego - eksplozja ładunku może zostać zainicjowana falami emitowanymi przez telefon komórkowy

7. Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub

funkcjonariuszy służb - w trakcie uruchomienia procedury niezbędna jest dyscyplina i niezwłoczne wykonywanie wszystkich poleceń osoby kierującej sytuacją kryzysową.

8. W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi - szybkie sprawdzenie obecności wszystkich dzieci, ułatwi zakończenie ewakuacji całości personelu szkoły.

9. Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu - informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych.

Procedury postępowania w przypadku podejrzenia podłożenia na terenie szkoły ładunku wybuchowego lub podejrzanego pakunku:

1. Osoby odpowiedzialne za uruchomienie procedury - Dyrektor placówki lub w przypadku jego nieobecności wicedyrektor. W przypadku ich nieobecności – osoba przez nich upoważniona.

2. Otrzymanie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego / stwierdzenie podejrzanego pakunku.

3. Prowadząc rozmowę z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego, zapamiętaj jak największą ilość szczegółów.

4. Odizoluj miejsce znajdowania się podejrzanego pakunku.

5. Zapisz natychmiast wszystkie uzyskane lub zapamiętane informacje.

6. Nie dotykaj, nie otwieraj i nie przesuwaj podejrzanego pakunku.

7. Poinformuj niezwłocznie o otrzymaniu zgłoszenia osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury.

8. Okryj pakunek w przypadku stwierdzenia wydobywania się z niego innej substancji (tylko jeżeli czas na to pozwala).

9. Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji.

10. Poinformuj o stwierdzeniu pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury.

11. Nie używaj telefonu komórkowego.

12. Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji.

13. Sprawdź, jeżeli możesz, czy w klasie pozostały przedmioty, które nie należą do jej wyposażenia.

14. Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb.
15. W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi.
16. Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu.

Procedury postępowania z uczniami ze SPE

Nauczyciele odpowiedzialni za opiekę na osobami niepełnosprawnymi dbają o zachowanie się przez dzieci zgodnie z potrzebami danej sytuacji. W przypadku konieczności ewakuacji zapewniają pomoc zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami.

1.5 Wypadek skażenia chemicznego lub biologicznego szkoły.

SYTUACJA, GDY NASTĄPIŁO SKAŻENIE SZKOŁY (SZKOŁA OTRZYMUJE INFORMACJĘ O MOŻLIWYM SKAŻENIU SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ - NP. TELEFON O ZAMIARZE ATAKU).

Procedury:

1. Zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, a osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru.
2. Natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego ataku.
3. W budynku - szkole, zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację
4. W miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry.
5. Przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji.

6. Powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku.
7. Do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych.
8. Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

**SYTUACJA, GDY SZKOŁA ZOSTAŁA SKAŻONA SUBSTANCJĄ
CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ, A ZAGROŻENIE ZOSTAŁO WYKRYTE
NATYCHMIAST LUB SZYBKO PO JEGO POJAWIENIU SIĘ.**

Procedury:

1. Nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy.
2. Aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem.
3. Pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów.
4. Opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób.
5. Powiadomić osobę odpowiedzialną za zarządzanie kryzysowe w szkole - dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję.
6. Zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i ewakuować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru - rejonów ewakuacji powinno być kilka, znajdujących się w różnych kierunkach od szkoły, gdyż nie znamy kierunku wiatru, z jakiego będzie wiał w czasie przedmiotowego zagrożenia, rejonem ewakuacji powinien być budynek/budynki, a nie otwarta przestrzeń.
7. Natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji powiadomić odpowiednie służby - policja, straż pożarna, pogotowie ratunkowe kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia.
8. Jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka.
9. Po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić, palić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb - policja, straż pożarna, wyspecjalizowana jednostka zwalczania

skażeń i zakażeń.

10. W obiekcie – budynku, do którego nastąpiła ewakuacja zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację.

11. Sporządzić listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej. Listę przekazać policji.

12. W miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry.

13. Przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń - częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji.

14. Powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku.

15. Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

**SYTUACJA, GDY SZKOŁA ZOSTAŁA SKAŻONA SUBSTANCJĄ
CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ, A ZAGROŻENIE ZOSTAŁO WYKRYTE PÓŹNO,
NP. GDY POJAWIŁY SIĘ OBJAWY REAKCJI NA SUBSTANCJĘ LUB/I OGNISKA
ZACHOROWAŃ:**

Procedury:

1. Nie dotykać i nie wahać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy.
2. Powiadomić osobę odpowiedzialną w szkole za zarządzanie kryzysowe - dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję.
3. Przykryć substancję np. kocem, aby zapobiec jej rozprzestrzenianiu się.
4. Pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów.
5. Opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejranej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób.
6. Ogłosić alarm i wszystkich uczniów, nauczycieli oraz pracowników znajdujących się bezpośrednio poza budynkiem, a przebywających na terenie szkoły

ewakuować do wnętrza szkoły.

7. Natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia.

8. W szkole zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia przygotowując się do ewentualnej kwarantanny.

9. Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

Procedury postępowania z uczniami ze SPE

Nauczyciele odpowiedzialni za opiekę nad osobami niepełnosprawnymi dbają o zachowanie się przez dzieci zgodnie z potrzebami danej sytuacji. W przypadku konieczności ewakuacji zapewniają pomoc zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami.

2. Zagrożenia wewnętrzne w I Liceum Ogólnokształcącym im. Stefana Żeromskiego w Opocznie.

Do najważniejszych zagrożeń wewnętrznych w szkole należą: agresywne zachowania ucznia oraz zjawisko tzw. fali, korzystanie przez uczniów z substancji psychoaktywnych, kradzież lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych, pedofilia, pornografia, prostytutka, picie alkoholu, wypadek lub czyn karalny dokonany przez ucznia.

2.1 Procedura postępowania na wypadek wystąpienia agresywnych zachowań w szkole lub tzw. Fali.

1. Agresja fizyczna

1. Środków przymusu bezpośredniego można użyć w stosunku do ucznia, który:
 - a) zagraża życiu lub zdrowiu własnemu lub innej osoby,
 - a) zagraża bezpieczeństwu powszechnemu,
 - b) w sposób gwałtowny niszczy lub uszkadza przedmioty znajdujące się w jego otoczeniu.
2. Przymus bezpośredni polega na doraźnym, krótkotrwałym:

- a) przytrzymaniu ucznia,
 - a) unieruchomieniu ucznia,
 - b) izolacji ucznia w obecności innego pracownika szkoły.
3. Przed zastosowaniem przymusu bezpośredniego nauczyciel uprzedza o tym ucznia, stosowanie środków przymusu bezpośredniego nie może zmierzać do poniżenia lub upokorzenia ucznia.
 4. Przy wyborze środka przymusu bezpośredniego należy wybrać środek możliwie dla ucznia najmniej uciążliwy, a przy stosowaniu przymusu należy zachować szczególną ostrożność i dbałość o dobro ucznia.
 5. Bezpośrednio po zastosowaniu przymusu bezpośredniego nauczyciel powiadamia o tym pedagoga oraz rodziców ucznia.
 6. Pedagog szkolny prowadzi rejestr przypadków zastosowania środków przymusu bezpośredniego.
 7. Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska. Obowiązkiem każdego pracownika szkoły, który zaobserwował atak agresji fizycznej lub został o nim poinformowany jest przerwanie tego zachowania. Pracownik szkoły powinien w sposób stanowczy i zdecydowany przekazać uczestnikom agresji, że nie wyraża zgody na takie zachowanie. Należy mówić dobitnie, głośno, stanowczo, używać krótkich komunikatów. W razie potrzeby należy zadbać o uniemożliwienie dalszego kontaktu między uczniami.
 8. Należy powiadomić pielęgniarkę szkolną (jeśli taka jest w szkole), pedagoga i dyrektora szkoły oraz powiadomić wychowawcę/ów oraz rodziców (opiekunów prawnych) agresora i ofiary.
 9. W przypadku zagrożenia życia (stan nieprzytomny) - pielęgniarka, pedagog lub dyrektor szkoły wzywa natychmiast karetkę pogotowia, nawet bez uzyskania zgody rodziców (opiekunów prawnych).
 10. Opiekę nad uczniem podczas udzielania pomocy medycznej, ale bez możliwości udzielenia zgody na operację, sprawuje osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły.
 11. Decyzję o dalszym leczeniu dziecka podejmują rodzice (opiekunowie prawni) poszkodowanego.
 12. Pedagog szkolny i wychowawcy klas przeprowadzają rozmowy z rodzicami (opiekunami prawnymi) obydwu stron oraz ze sprawcą i ofiarą. Z rozmów sporządzają notatkę.

13. Pedagog szkolny powinien udzielić pomocy terapeutycznej ofierze przemocy, wskazać, jak należy radzić sobie w kontaktach z innymi.

14. W przypadku agresji fizycznej poczucia bezpieczeństwa i wsparcia wymagają również świadkowie ataku. Należy przeprowadzić rozmowę ze świadkami przemocy, wyjaśnić im pojęcie agresji, przypomnieć normy i zasady reagowania na przemoc, ustalić działania w podobnych przypadkach. W przypadku wszczynania kolejnych ataków przez agresora, z widocznymi skutkami pobicia - szkoła kieruje sprawę na Policję, od postępowania której zależą dalsze losy sprawcy przemocy. Wobec agresora stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie i/lub regulaminie szkoły.

2. Agresja słowna

1. Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska.

2. Należy powiadomić wychowawcę klasy i/lub dyrektora, pedagoga.

3. Wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę z uczniem mającą na celu wyjaśnienie okoliczności zdarzenia. Rozmowę z ofiarą i agresorem należy przeprowadzić osobno.

4. Wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę ze sprawcą i ofiarą w celu ustalenia okoliczności zdarzenia, ustala wraz ze sprawcą formę zadośćuczynienia.

5. O zaistniałym zdarzeniu należy poinformować rodziców/opiekunów prawnych uczestników zdarzenia.

6. Pedagog szkolny powinien udzielić pomocy terapeutycznej ofierze przemocy, wskazać, jak należy radzić sobie w kontaktach z innymi.

7. W przypadku agresji fizycznej poczucia bezpieczeństwa i wsparcia wymagają również świadkowie ataku. Należy przeprowadzić rozmowę ze świadkami przemocy, wyjaśnić im pojęcie agresji, przypomnieć normy i zasady reagowania na przemoc, ustalić działania w podobnych przypadkach.

8. W poważnych przypadkach np. uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego powiadamiana jest Policja.

9. Wobec ucznia przejawiającego zachowania agresywne stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie lub regulaminie szkoły.

3. Agresja psychiczna wobec innego ucznia

1. Jeśli powstanie podejrzenie stosowania wobec jednego z uczniów przemocy psychicznej przez innego ucznia, należy zawiadomić niezwłocznie wychowawcę klasy, a w przypadku jego nieobecności innego nauczyciela.
2. Wychowawca klasy przeprowadza rozmowę z uczniem-ofiarą celem ustalenia, kto stosuje wobec niego przemoc, jak długo to trwa, na czym polega, jakie odniósł szkody.
3. Z dokonanych ustaleń wychowawca klasy sporządza notatkę i informuje o nich pedagoga oraz dyrektora szkoły celem podjęcia odpowiednich działań.
4. Wychowawca klasy wzywa rodziców/prawnych opiekunów ucznia-ofiary do szkoły i na spotkaniu z dyrektorem szkoły oraz pedagogiem informuje o dokonanych ustaleniach oraz możliwych do podjęcia środkach (objęcie pomocą psychologiczno-pedagogiczną, monitorowanie sytuacji w klasie oraz obserwacja zachowania wobec ucznia-ofiary).
5. Wychowawca klasy wzywa rodziców/prawnych opiekunów ucznia-sprawcy do szkoły i na spotkaniu z dyrektorem szkoły oraz pedagogiem informuje o dokonanych ustaleniach, zobowiązaniu ucznia do poprawy zachowania, wyciągniętych konsekwencjach przewidzianych w regulaminie szkoły oraz monitorowaniu zachowania ucznia-sprawcy przemocy.
6. Jeżeli sytuacja ma miejsce po raz pierwszy, sprawa może być rozwiązana polubownie.
7. Jeżeli podobne sytuacje miały już miejsce w przeszłości, dyrektor szkoły zawiadamia o tym policję i sąd rodzinny (gdy uczeń nie ma ukończonych 17 lat).
8. Dyrektor szkoły w porozumieniu z wychowawcą klasy i pedagogiem szkolnym wymierza uczniowi-sprawcy karę przewidzianą w regulaminie szkoły.

2.2 Procedura postępowania w przypadku podejrzenia posiadania przez ucznia środków odurzających lub substancji psychotropowych.

1. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada środki odurzające lub substancje psychotropowe, powinien zażądać od niego, w obecności innego nauczyciela lub pracownika szkoły, przekazania mu podejrzanej substancji, pokazania zawartości plecaka, kieszeni. Należy pamiętać, że nauczyciel nie jest uprawniony do

przeszukania odzieży ucznia ani posiadanych przez niego przedmiotów (plecaka, torby) – czynność ta jest zastrzeżona dla funkcjonariuszy policji.

2. Nauczyciel niezwłocznie informuje o swoich podejrzeniach dyrektora szkoły.
3. Wychowawca klasy, do której uczęszcza uczeń, informuje o zdarzeniu rodziców/prawnych opiekunów ucznia, zobowiązując ich do niezwłocznego przybycia do szkoły. Podczas rozmowy z rodzicami wychowawca klasy informuje o dokonanych ustaleniach oraz konsekwencjach wyciągniętych wobec ucznia.
4. W przypadku, gdy uczeń odmawia wydania substancji oraz ujawnienia zawartości torby/plecaka, dyrektor szkoły wzywa policję, która na podstawie przepisów prawa może dokonać przeszukania ucznia oraz zabezpieczyć podejrzaną substancję celem przekazania jej następnie do badań laboratoryjnych i jednoznacznego stwierdzenia jej rodzaju.
5. Jeżeli uczeń dobrowolnie wyda nauczycielowi posiadane substancje lub środki, wychowawca w rozmowie z uczniem podejmuje próbę ustalenia, od kogo ma owe substancje, kiedy je nabył oraz za jaką kwotę, czy było to jednorazowe, czy wielokrotne nabycie, a następnie wzywa na teren szkoły policję i przekazuje funkcjonariuszom otrzymane od ucznia substancje.
6. Na żądanie policji dyrektor zabezpiecza i przekazuje nagranie z monitoringu, jeżeli jest on zainstalowany na terenie szkoły.
7. W każdym przypadku popełnienia przez ucznia czynu zabronionego (przez ucznia, który ukończył 13. rok życia, ale przed ukończeniem 17 lat) lub przestępstwa (przez ucznia powyżej 17. roku życia) posiadania środków odurzających lub substancji psychotropowych, wprowadzania do obrotu środków odurzających, udzielania innej osobie, ułatwiania lub umożliwiania ich użycia oraz nakłaniania do ich użycia, dyrektor szkoły ma obowiązek niezwłocznie powiadomić policję lub prokuraturę, a w przypadku ucznia w wieku od 13 do 17 roku życia – również sąd rodzinny.
8. Dyrektor szkoły sam lub wspólnie z wychowawcą klasy i pedagogiem podejmuje decyzję o wymierzeniu uczniowi kary przewidzianej w regulaminie szkoły.
9. Wychowawca klasy z przeprowadzonych czynności z udziałem ucznia oraz rozmowy z jego rodzicami/prawnymi opiekunami sporządza notatkę, opisując przebieg zdarzeń i ustalone okoliczności oraz podjęte działania. Notatkę przekazuje następnie dyrektorowi szkoły.

2.3 Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że na terenie szkoły przebywa uczeń znajdujący się pod wpływem alkoholu lub narkotyków.

1. Nauczyciel, który podejrzewa, że na terenie szkoły przebywa uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków, informuje o tym niezwłocznie wychowawcę klasy lub pedagoga szkolnego oraz dyrektora szkoły.
2. Z uwagi na bezpieczeństwo takiego ucznia nauczyciel lub inny wyznaczony pracownik szkoły umieszcza go w miejscu niedostępnym dla innych osób (w sali lub w innym pomieszczeniu niedostępnym dla pozostałych uczniów) i sprawuje nad nim opiekę.
3. Nauczyciel wzywa do szkoły pogotowie w celu stwierdzenia lub wykluczenia stanu nietrzeźwości lub stanu odurzenia ucznia, a gdy jest to konieczne – udzielenia mu pierwszej pomocy.
4. Wychowawca ucznia lub dyrektor szkoły informuje rodziców/prawnych opiekunów ucznia, zobowiązując ich do niezwłocznego odebrania dziecka ze szkoły, chyba że wcześniej został zabrany przez pogotowie.
5. Podczas spotkania z rodzicami obecni są: dyrektor szkoły, wychowawca klasy oraz pedagog szkolny. Z rozmowy z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia dyrektor szkoły lub wychowawca klasy sporządza notatkę, w której zawiera informacje co do przebiegu spotkania i przekazania ucznia rodzicom. Rodzice podpisują notatkę, potwierdzając w ten sposób odbiór dziecka ze szkoły.
6. W przypadku odmowy odebrania ucznia ze szkoły lub braku możliwości nawiązania kontaktu z rodzicami/prawnymi opiekunami dziecka lekarz z pogotowia, po zbadaniu ucznia, w porozumieniu z dyrektorem szkoły decyduje o jego przewiezieniu do szpitala lub przekazaniu go funkcjonariuszom policji.
7. W przypadku, gdy uczeń jest agresywny i stwarza zagrożenie dla innych uczniów lub pracowników szkoły, a rodzice odmawiają jego odbioru lub nie jest możliwe nawiązanie z nimi kontaktu, dyrektor szkoły zawiadamia o zdarzeniu policję.
8. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości ucznia (w sytuacji, gdy rodzice nie chcą odebrać go ze szkoły lub nie ma z nimi kontaktu) policja może umieścić ucznia w izbie wytrzeźwień na czas maksymalnie 24 godzin, a w przypadku jej braku – w jednostce policji, w odosobnieniu od osób dorosłych. Policja zawiadamia również

rodziców/prawnych opiekunów ucznia, a gdy uczeń nie ma ukończonych 18 lat – sąd rodzinny.

9. W przypadku powtarzania się podobnych zdarzeń w stosunku do tego samego ucznia dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomić o tym policję (wydział do spraw nieletnich) oraz sąd rodzinny, gdy uczeń nie ukończył 18. roku życia.

10. W przypadku spożywania na terenie szkoły alkoholu przez ucznia, który ukończył 17 lat, dyrektor szkoły ma obowiązek zawiadomić policję, albowiem czyn taki stanowi wykroczenie.

11. Dyrektor szkoły sam lub wspólnie z wychowawcą klasy i pedagogiem podejmuje decyzję o wymierzeniu uczniowi-sprawcy kary przewidzianej w regulaminie szkoły.

2.4 Procedura postępowania w przypadku stwierdzenia palenia papierosów lub używania e-papierosa przez ucznia w szkole i jej bezpośrednim sąsiedztwie.

1. W sytuacji zauważenia lub otrzymania zgłoszenia, że uczeń na terenie szkoły lub w jej bezpośrednim sąsiedztwie pali papierosa lub używa e-papierosa, nauczyciel powinien poinformować wychowawcę klasy, do której uczęszcza uczeń.

2. Wychowawca odnotowuje informację o paleniu przez ucznia papierosa lub używania e-papierosa w „zeszycie uwag”, pod którą podpisuje się wychowawca oraz nauczyciel informujący.

3. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem i dokumentuje odbycie rozmowy, sporządzając notatkę w „zeszycie uwag”, pod którą podpisuje się wychowawca i uczeń.

4. Trzykrotny wpis informacji o paleniu papierosa przez ucznia lub używaniu e-papierosa w „zeszycie uwag” skutkuje udzieleniem uczniowi upomnienia oraz przeprowadzeniem rozmowy dyscyplinującej w obecności rodzica/opiekuna prawnego. Wychowawca dokumentuje odbycie rozmowy, sporządzając notatkę w dzienniku, pod którą podpisuje się wychowawca, uczeń, rodzic/opiekun prawny.

5. W przypadku powtórzenia się sytuacji (kolejne trzy razy), rozmowę dyscyplinującą w obecności wychowawcy oraz rodzica/opiekuna prawnego przeprowadza pedagog. Uczniowi zostaje obniżona ocena zachowania. Wychowawca dokumentuje odbycie rozmowy, sporządzając notatkę w dzienniku, pod którą podpisuje

się pedagog, wychowawca, rodzic/opiekun prawny.

6. Brak poprawy zachowania ucznia skutkuje nałożeniem na ucznia kolejnej kary zgodnie ze statutem szkoły.

2.5 Procedura postępowania w przypadku odmowy współpracy przez rodziców.

1. Szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny lub Policję.
2. Powiadomione instytucje wdrażają obowiązujące procedury postępowania.
3. Szkoła współpracuje z instytucjami w zakresie pomocy i wsparcia ucznia.
4. Szkoła udziela informacji i przekazuje dotychczasowe sposoby postępowania z uczniem.
5. Szkoła współpracuje z Ośrodkiem Wychowawczym, w którym umieszczono ucznia.
6. Szkoła monitoruje ucznia do czasu osiągnięcia przez niego pełnoletności.

2.6 Procedura postępowania na wypadek wystąpienia kradzieży lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych.

1. Działania mające na celu powstrzymanie i niwelowanie tego zjawiska winny zostać podjęte bezzwłocznie.
2. Osoba, która wykryła kradzież, winna bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły.
3. Należy przekazać sprawcę czynu (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) pod opiekę pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły.
4. Należy zabezpieczyć dowody przestępstwa tj. przedmiotów pochodzących z kradzieży lub wymuszenia i przekazanie ich Policji.
5. Należy zażądać, aby uczeń przekazał skradzioną rzecz, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży oraz przekazał inne przedmioty budzące podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną rzeczą - w obecności innej osoby, np. wychowawcy klasy, pedagoga szkolnego, dyrektora lub innego pracownika szkoły (należy pamiętać, że pracownik szkoły nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia. Może to zrobić tylko Policja).
6. We współpracy z pedagogiem szkolnym należy ustalić okoliczności czynu

i ewentualnych świadków zdarzenia.

7. Dyrektor szkoły winien wezwać rodziców (opiekunów prawnych) sprawcy i przeprowadzić rozmowy z uczniem w ich obecności. Należy sporządzić notatkę z tej rozmowy podpisaną przez rodziców.

8. Należy powiadomić Policję.

9. Sprawca winien dokonać zadośćuczynienia poszkodowanemu w kradzieży.

2.7 Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków pedofilii w szkole.

1. Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie tego zjawiska.

2. W pierwszym kroku po stwierdzeniu zagrożenia należy powiadomić dyrektora oraz pedagoga szkolnego.

3. W przypadku potwierdzenia informacji o pojawianiu się osób obcych, zaczepiających uczniów, należy bezzwłocznie powiadomić najbliższą placówkę Policji.

4. Następnie dyrektor szkoły winien przekazać pracownikom szkoły informację o stwierdzonym zagrożeniu.

5. Wychowawcy klas oraz pedagog szkolny winni podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania potencjalnego zagrożenia oraz wskazania możliwych form przekazania informacji o osobach, które mogą stwarzać zagrożenie.

6. W przypadku stwierdzenia, że uczeń był molestowany, bezzwłocznie powinni zostać powiadomieni rodzice/prawni opiekunowie ucznia oraz policja w celu przeprowadzenia czynności sprawdzających, które umożliwią ustalenie sprawy molestowania.

7. Wychowawca lub pedagog szkolny przeprowadza indywidualną rozmowę z uczniem (w obecności rodziców ustala przyczyny i okoliczności zdarzenia).

8. Dyrektor winien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia.

9. Wychowawca lub pedagog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia na temat zdarzenia.

10. Dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami ustali działania z udziałem pedagoga w celu zapewnienia opieki na uczennicą/uczniem.

2.8 Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków rozpowszechniania pornografii w szkole przez ucznia.

1. W przypadku powzięcia przez nauczyciela/rodzica lub inną osobę informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia pornografii w Internecie, w szkole należy bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły oraz administratora sieci o zaistniałym zdarzeniu.
2. W przypadku, gdy uczeń przekazuje informację o osobach, które pokazywały materiały pornograficzne, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez sprawców zdarzenia.
3. Dyrektor szkoły winien przekazać informację o stwierdzonym zagrożeniu pracownikom szkoły.
4. Wychowawca klasy i pedagog szkolny winien podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania zagrożeń, jakie niesie za sobą upublicznianie materiałów o charakterze pornograficznym oraz wskazania możliwych konsekwencji tego typu działań.
5. Dyrektor winien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia, który rozpowszechniał materiały pornograficzne.
6. Wychowawca lub pedagog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami /prawnymi opiekunami ucznia sprawy na temat zdarzenia.

2.9 Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków prostytucji w szkole lub wśród uczniów.

1. W przypadku otrzymania informacji o sytuacji, w której uczeń był świadkiem czynności mogących mieć znamiona prostytucji, nauczyciel/pracownik przyjmujący zawiadomienie powinien powiadomić o zaistniałym wydarzeniu dyrektora szkoły.
2. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel powiadamia wychowawcę klasy, który powinien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
3. W przypadku stwierdzenia przez pracownika/nauczyciela, że uczeń/uczennica świadomie lub nie, dopuszczał się czynności, które mogłyby być uznane za

prostytuowanie się, powinien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia.

4. Wychowawca winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej można zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.

5. Jeżeli rodzice/opiekunowie prawni ucznia odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły winien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub Policję (specjalistę ds. nieletnich).

6. W sytuacji, gdy szkoła wykorzystała wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenia ucznia, spotkania z pedagogiem i itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły winien powiadomić sąd rodzinny lub Policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

7. Jeżeli postępowanie świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych, czy popełnienie przestępstwa, to postępowanie nauczyciela powinno być określone przez statut i/lub regulamin szkoły.

8. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu karnego, dyrektor szkoły jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

9. Dyrektor szkoły winien powiadomić Policję o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

10. Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia.

11. Dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami ustala konieczność podjęcia działań z udziałem pedagoga w celu zapewnienia opieki nad uczniem/uczennicą, którzy świadomie lub nie dopuszczali się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się.

2.10 Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia przypadków niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole.

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły pracownik powinien powiadomić wychowawcę klasy i/lub pedagoga szkolnego o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od ucznia zaprzestania czynności i podejmuje z nim rozmowę wychowawczą.
2. W przypadku, gdy uczeń przekazuje nauczycielowi informację o niepokojących zachowaniach seksualnych, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez uczniów, którzy brali czynny udział w tego typu zachowaniach.
3. Wychowawca lub pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem oraz informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców ucznia.
4. Jeżeli przeprowadzenie rozmowy z uczniem nie jest wystarczające dla zmiany jego zachowań, wychowawca, pedagog szkolny przekazuje rodzicom informację o zachowaniu ich dziecka, zobowiązując ich jednocześnie do szczególnego nadzoru nad nim.
5. Wychowawca może wezwać rodziców/opiekunów prawnych ucznia do szkoły i przeprowadzić rozmowę z uczniem w ich obecności oraz ustalić z nimi dalsze wspólne postępowanie z dzieckiem.
6. W sytuacji kiedy rodzice odmawiają współpracy lub nie reagują na wezwanie do pojawienia się w szkole, gdy szkoła wykorzysta dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych i nie przynoszą one spodziewanych efektów, a zachowanie ucznia wskazuje na znaczny stopień demoralizacji (np. uprawianie nierzędu), dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich lub Policję – Wydział ds. Nieletnich.
7. Gdy zachowanie ucznia może świadczyć o popełnieniu przez niego przestępstwa (np. gwałtu), pedagog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły po uprzednim powiadomieniu o zajściu rodziców/opiekunów ucznia, zawiadamia najbliższą jednostkę Policji, która dalej postępuje zgodnie ze swoimi procedurami. Pedagog całe zdarzenie dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę.
8. Jeżeli postępowanie świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych, czy popełnienie przestępstwa,

to postępowanie nauczyciela powinno być określone przez statut i/lub regulamin szkoły.

9. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

2.11 Procedura postępowania w przypadku konieczności udzielania pierwszej pomocy uczniom.

Pierwsza pomoc przedlekarska polega przede wszystkim na wezwaniu pogotowia ratunkowego oraz wykonaniu czynności podejmowanych w celu ratowania osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego, w tym również z wykorzystaniem wyrobów medycznych oraz produktów leczniczych wydawanych bez przepisu lekarza dopuszczonych do obrotu w Polsce.

Instrukcja udzielania pierwszej pomocy

Przy udzielaniu pierwszej pomocy ratownik, pomimo zdenerwowania, powinien w miarę możliwości wykazać się opanowaniem i zdrowym rozsądkiem, gdyż jest to podstawą skuteczności i sprawności jego działania. W miarę możliwości do udzielenia pierwszej pomocy wzywa się pracownika szkoły przeszkolonego w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej.

Pierwszą czynnością przed przystąpieniem do pomocy poszkodowanemu jest zabezpieczenie miejsca wypadku przed ewentualnymi dalszymi zagrożeniami, np. wyłączenie urządzeń elektrycznych.

Następną czynnością jest dokonanie oceny stanu poszkodowanego, czy zachował on przytomność i jaki jest stan wydajności jego układów krążenia i oddychania. Prawidłowa ocena tego stanu jest podstawą do dalszych działań związanych z pierwszą pomocą.

Takimi działaniami mogą być:

- a) podjęcie sztucznego oddychania,
- b) zewnętrzny masaż serca,
- c) zatamowanie krwotoku,
- d) ułożenie poszkodowanego w pozycji bocznej ustalonej,

- e) zabezpieczenie poszkodowanego przed pogłębieniem wstrząsu,
- f) wezwanie pogotowia ratunkowego.

Udzielenie pierwszej pomocy należy kontynuować do czasu przybycia fachowego personelu medycznego.

Podanie jakiegokolwiek doustnego środka farmakologicznego jest dopuszczalne tylko i wyłącznie po konsultacji z rodzicem (opiekunem prawnym) dziecka lub lekarzem.

W sytuacji udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej przez nauczyciela prowadzącego w tym samym czasie zajęcia dydaktyczno-wychowawczo-opiekuńcze z grupą uczniów szkoły, jest on zobowiązany do ustalenia opiekuna dla pozostałych uczniów.

W razie urazów (skaleczenia, otarcia, zasinienia) niewymagających udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej i niepowodujących stanu nagłego zagrożenia zdrowia lub życia wychowanka szkoły nauczyciel, za zgodą rodzica, może dokonać niezbędnych czynności mających na celu pomoc uczniowi.

O każdym przypadku wystąpienia urazu nauczyciel będący świadkiem zdarzenia lub nauczyciel, pod którego opieką dziecko się znajduje, powiadamia w dniu zdarzenia rodziców (opiekunów prawnych) ucznia oraz dyrektora szkoły. Uraz nie stanowi wypadku.

Zasłabnięcie

1. W sytuacji zasłabnięcia ucznia nauczyciel udziela pierwszej pomocy.
2. Uczeń zostaje przeprowadzony przez pracownika obsługi szkolnej do gabinetu pedagoga/pielęgniarki szkolnej.
3. Po udzieleniu dziecku pierwszej pomocy pedagog/pielęgniarka szkolna powiadamia rodziców o zaobserwowanych u ucznia zmianach oraz informuje o konieczności jak najszybszego odbioru dziecka ze szkoły i udania się do lekarza.
4. Jeżeli nie ma możliwości skontaktowania się z rodzicami ucznia, wówczas pedagog/pielęgniarka szkolna kontaktuje się np. telefonicznie z lekarzem w celu uzyskania konsultacji medycznej.
5. Lekarz podejmie decyzję co do możliwości powrotu chorego ucznia do domu szkolnym autobusem/środkami komunikacji miejskiej. Jeżeli uczeń sam nie może wracać

do domu, pozostaje pod opieką wyznaczonej przez dyrektora osoby do momentu skontaktowania się z rodzicami ucznia albo odebrania go ze szkoły.

6. Pedagog/pielęgniarka szkolna sporządza notatkę z przebiegu rozmów i podjętych decyzji.

Bezdech

W przypadku, kiedy pierwszy wystąpi zanik czynności oddychania, krążenie może trwać jeszcze przez krótki czas, ale jest ono wówczas mniej wydajne i dochodzi do jego zatrzymania. Brak czynności oddechowej zwany jest bezdechem. Może on wystąpić przy uszkodzeniach mózgu, górnych czynności oddechowych lub ich niedrożności. W większości przypadków przywrócenia dokonuje się, stosując proste czynności pod warunkiem natychmiastowego ich podjęcia.

Bezdech u poszkodowanego rozpoznajemy przez:

- brak ruchów oddechowych klatki piersiowej,
- niemożność wyczucia na własnym policzku wydychanego przez poszkodowanego powietrza.

Wówczas przystępujemy do udrożnienia dróg oddechowych i sztucznego oddychania. Niedrożność dróg oddechowych w przypadku blokowania ich przez język stosunkowo łatwo usuwa się poprzez odchylenie głowy poszkodowanego do tyłu. Czynność tę wykonujemy:

1. Kładąc jedną rękę pod szyję poszkodowanego i jednocześnie układając drugą na jego czole.
2. Zachowując ostrożność, odchylamy jego głowę maksymalnie do tyłu.

W przypadku, kiedy zachodzi podejrzenie uszkodzenia kręgosłupa, zatkane językiem drogi oddechowe udrażniamy poprzez uniesienie żuchwy lub wyciągnięcie języka. Żuchwę można unieść, wysuwając ją w kierunku pionowym u poszkodowanego leżącego na wznak, poprzez naciskanie do przodu oboma kciukami kątów żuchwy. Wsuniecie żuchwy można uzyskać również przez pociągnięcie za dolne zęby, tak by wysunęły się przed zęby górne. Jeżeli omówione metody nie powodują udrożnienia dróg

oddechowych, należy dokonać tego poprzez wyciągnięcie języka. Po rozwarciu szczęki poszkodowanego należy uchwycić język w palce wskazujący i kciuk, a następnie wyciągnąć go na brodę.

Usuwanie ciał obcych

Ciało obce z ust i gardła usuwa się poprzez przewrócenie poszkodowanego na bok i otworzenie jego ust.

Zatrzymanie czynności serca

Zatrzymanie czynności serca równoznaczne jest z zatrzymaniem krążenia krwi w ustroju poszkodowanego.

Objawy:

- nagła utrata przytomności i po kilku sekundach bezdech,
- brak tętna na dużych tętnicach w okolicy szyi i pachwin; należy zauważyć, że brak tętna w tętnicach promieniowych nie musi świadczyć o zatrzymaniu krążenia,
- źrenice poszkodowanego przestają reagować na światło, a skóra przyjmuje blado-siną barwę.

Zatrzymanie krążenia krwi wymaga natychmiastowego przystąpienia do masażu zewnętrznego i równocześnie sztucznego oddychania. Upewniwszy się, że krążenie krwi rzeczywiście ustało, niezwłocznie przystępujemy do czynności ratujących życie.

Masaż serca

Masaż serca zewnętrzny polega na tym, że ratujący uciska rytmicznie mostek ratowanego w kierunku kręgosłupa, kiedy ten leży na plecach. Na skutek tych działań serce leżące pomiędzy mostkiem a kręgosłupem zostaje uciśnięte, co powoduje mechaniczne wyciśnięcie krwi z komór małego i dużego krążenia. Odjęcie nacisku na klatkę piersiową pozwala na powtórne odkształcenie się ściany klatki piersiowej, co pozwala komorom serca na napełnienie się krwią. Cały cykl powtarza się przy następnym ucisku mostka i jego zwolnieniu.

Skuteczny masaż jest wykonywany przy prędkości 80 uciśnień na minutę. Przy

wykonywaniu masażu poszkodowany powinien leżeć na plecach. Na mostek należy uciskać silnie, szybko, krótko, a nadgarstki powinny być ułożone jeden na drugim. Uciskać należy w miejscu środkowej linii ciała, tuż poniżej połowy długości mostka.

Sztuczne oddychanie

Po upewnieniu się, że drogi oddechowe u poszkodowanego są drożne, można przystąpić do przywracania oddechu. Najskuteczniejszą i stosunkowo najprostszą metodą jest sztuczne oddychanie „usta–usta”. Stosowanie tej metody polega na tym, że ratujący wdmuchuje swoje powietrze wydechowe bezpośrednio do ust ratowanego. Po przechyleniu głowy poszkodowanego do tyłu i zatkaniu jego nosa ratujący powinien wykonać głęboki wdech i wdmuchiwać powietrze bezpośrednio do ust poszkodowanego. Unoszenie się ściany klatki piersiowej ratowanego świadczy o skuteczności sztucznego oddechu. Odjęcie ust od ratowanego umożliwia bierny wydech. Ratujący powinien upewnić się, że w czasie wydechu powietrze wydostaje się na zewnątrz, wówczas czynności ratujące życie są skuteczne.

Czynności wdmuchiwania powietrza do płuc wykonuje się z częstotliwością od 16 do 20 razy na minutę do czasu powrotu samoistnego wydolnego oddechu lub przejęcia poszkodowanego przez personel karetki reanimacyjnej. Wskazane jest stosowanie maski reanimacyjnej, umożliwiającej zatkanie nosa, co ułatwia prowadzenie sztucznego oddychania. Zapewnia ona również brak kontaktu ratownika z ustami poszkodowanego. Równie skuteczne jest oddychanie „usta–nos”. Metodę tę stosuje się poprzez zatkanie ust poszkodowanego i wdmuchiwanie powietrza przez nos, co wymaga użycia większej siły niż przy metodzie „usta–usta”. Podczas wydechu usta ratowanego odsłania się.

W przypadku akcji prowadzonej przez jednego ratującego musi on wykonać zarówno sztuczne oddychanie, jak i masaż serca, w następujący sposób:

1. Po każdym 2 wdmuchnięciach wykonuje się 30 uciśnieć.
2. Liczba sztucznych oddechów powinna wynosić 16–20 na minutę.

W przypadku, kiedy jest dwóch ratowników, ratowanie jest łatwiejsze, gdyż wówczas jeden ratownik wykonuje sztuczne oddychanie, a drugi masaż zewnętrzny serca. Osoba prowadząca sztuczne oddychanie powinna wdmuchiwać powietrze 2 razy na 30 uciśnieć mostka. Wyczuwalne tętno w tętnicach szyjnych lub udowych, a także obwodowych

świadczy o powrocie czynność serca. Badanie tętna na tętnicach szyjnych powinno być prowadzone dokładnie i w miarę krótko, tak by nie zakłócało swobodnego przepływu krwi do mózgu.

W przypadku, kiedy u poszkodowanego powrócą podstawowe funkcje życiowe, układamy go w pozycji bocznej ustalonej.

Krwotok

W przypadku wystąpienia krwotoku u poszkodowanego, tj. utraty dużej ilości krwi (tzn. około 1,5–2 litrów), *wystąpią następujące objawy:*

1. Bładość powłok ciała.
2. Przyspieszenie tętna.
3. Spadek ciśnienia krwi.
4. Ogólne osłabienie.
5. Szum w uszach.
6. Zimny pot.
7. „Mroczki” przed oczyma.
8. Niepokój.
9. Utrata przytomności, poprzedzająca zgon.

Tamowanie krwotoku

Zatamowanie krwotoku na miejscu wypadku jest czynnością ratującą życie. Zatamować krwotok można poprzez:

1. uniesienie kończyny,
2. ucisk ręczny w miejscu wypływu krwi,
3. założenie opatrunku uciskowego.

Uniesienie kończyny stosowane jest przy mniejszych krwotokach. Przy większych stosujemy ucisk ręczny, jednak dobrze jest uciskać ranę, przykrywając ją gazą opatrunkową. Na krwawiącą ranę stosujemy opatrunek uciskowy. Opatrunek taki składa się z czystego opatrunku osłaniającego, który uciska się wałkiem ze zwiniętego bandaża, ligniny, waty itp. mocowanej opaską dociskającą. Zdarza się jednak, że mimo opatrunku

rana krwawi nadal. W takim przypadku nie należy zdejmować opatrunku, lecz dołożyć waty, ligniny itp. i ucisnąć go silniej drugą opaską.

Złamanie kości czaszki

Może nastąpić na skutek upadku na głowę lub uderzenia w głowę. Poszkodowany jest nieprzytomny, krwawi z uszu i ust. Należy zrobić zimny okład na głowę, zapewnić spokój i skierować do szpitala.

Złamanie kręgosłupa

Objawia się silnym bólem w kręgosłupie, sztywnością karku lub w stopach. Nie przemieszczać chorego. Wezwać pomoc instytucjonalną.

Złamanie i zwicnięcie obojczyka

Objawia się bólem i znacznym obrzękiem w okolicach obojczyka. Włożyć do dołu pachowego zwitek waty, zgiąć rękę pod kątem prostym, zawiesić na temblaku zrobionym z chustki i na uszkodzone miejsce nałożyć zimny okład.

Złamanie żeber

Objawia się silnym bólem przy oddychaniu, kaszlu, kichaniu i przy ruchach. Należy mocno obandażować klatkę piersiową lub dobrze ściągnąć ręcznikiem podczas wydechu. W przypadku stłuczenia lub zwicnięcia stosować zimne okłady z wody i mocno zabandażować. Miejsca stłuczonego nie jodynować, rozcierać lub smarować maściami.

Złamania kończyn

W przypadku ręki należy ją unieruchomić za pomocą deski lub szyny tak, aby dwa sąsiadujące stawy uległy unieruchomieniu, zawiesić na temblaku i przymocować do tułowia. Przy złamaniu i zwicnięciu palców u rąk należy przymocować deseczkę na szerokość dłoni, zabandażować. Długość deseczki powinna być od końca palców do przedramienia.

Złamanie kończyn dolnych – należy unieruchomić na desce od długości pięty, by zachodziła poza miednicę, i przymocować do tułowia.

Nie należy zmieniać ułożenia kończyny ani nie próbować nastawiać złamania. Unieruchomić kończynę w jej aktualnym położeniu. Przy złamaniu otwartym nie wolno dotykać wystających odłamów kostnych – łatwo ulegają zakażeniu.

Wstrząs pourazowy

Objawy wstrząsu:

- szybko słabnące, nawet niewyczuwalne tętno,
- bladość i ochłodzenie skóry,
- zimny pot na powierzchni ciała,
- płytki, przyspieszony oddech,
- niepokój poszkodowanego,
- apatia i senność.

Łagodzenie objawów wstrząsu

Przy początkowych objawach wstrząsu poszkodowany raczej jest przytomny, ale objawy te mogą pogłębić się na skutek strachu, bólu czy zimna. Należy zatem starać się wyeliminować czynniki powodujące ten wstrząs, a w szczególności:

1. Zapewnić poszkodowanemu spokój.
2. Osłonić przed zimnem.
3. Zapewnić poszkodowanemu prawidłowy oddech.
4. Opanować krwotok.
5. Założyć opatrunek lub unieruchomić złamanie.
6. Ułożyć poszkodowanego na wznak z kończynami dolnymi uniesionymi ku górze.
7. Uspokoić psychicznie.
8. Ewentualnie podać do picia ciepłe płyny – jeśli poszkodowany jest przytomn.
9. Szybko wezwać wykwalifikowaną pomoc medyczną.

Omdlenie

Udzielając pierwszej pomocy zemdlonemu, należy:

1. Ułożyć chorego wygodnie z nogami uniesionymi do góry lub posadzić, pochylając go mocno do przodu, tak by głowa znajdowała się między kolanami.
2. Rozpiąć choremu ubranie.
3. Zapewnić dostęp świeżego powietrza.

Nieprzytomnemu nigdy nie wolno podawać żadnych środków doustnie! Jeśli chory sinieje, należy podnieść mu do góry dolną szczękę celem udrożnienia dróg oddechowych. Jeśli po kilku minutach chory nie odzyskuje przytomności – wezwać pogotowie ratunkowe.

Podejrzanie choroby

W przypadku podejrzenia choroby dziecka niewymagającej udzielenia pierwszej pomocy przedlekarskiej (gorączka, kaszel, katar, wysypka itp.) nauczyciel niezwłocznie powiadamia rodziców (opiekunów) dziecka i informuje ich o konieczności odebrania dziecka ze szkoły.

2.12 Procedura postępowania w sytuacji wypadku ucznia w szkole.

1. W sytuacji nagłego wypadku na terenie szkoły nauczyciel powinien niezwłocznie zabezpieczyć miejsce wypadku, sprawdzić, czy żaden z uczniów nie ucierpiał.
2. W przypadku uszkodzenia ucznia należy udzielić mu pierwszej pomocy przedlekarskiej oraz wezwać pomoc lekarską. Do czasu przyjazdu lekarza nauczyciel musi być obecny przy poszkodowanym.
3. Jeśli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą, prosi o nadzór nad swoimi uczniami nauczyciela uczącego w najbliższej sali.
4. Po udzieleniu poszkodowanemu pierwszej pomocy i zabezpieczeniu miejsca zdarzenia nauczyciel zobowiązany jest o zdarzeniu oraz podjętych czynnościach powiadomić dyrekcję szkoły, sporządzając także pisemną notatkę.

5. O każdym nagłym wypadku dyrektor szkoły lub nauczyciel, pod opieką którego przebywał uczeń w chwili nagłego wypadku, powiadamia rodziców poszkodowanego ucznia. Fakt ten powiadamiający dokumentuje wpisem w dzienniku zajęć, podając datę i godzinę powiadomienia matki/ojca ucznia o nagłym wypadku.

2.13 Procedura postępowania na wypadek popełnienia przez ucznia czynu karalnego.

W przypadku stwierdzenia na terenie szkoły lub podczas zajęć zorganizowanych przez szkołę bójki lub pobicia ucznia:

1. Uczeń, który zauważył zdarzenie, powinien niezwłocznie poinformować o tym nauczyciela dyżurującego lub wychowawcę klasy.
2. Poinformowany nauczyciel musi rozdzielić uczniów, umieścić ich w bezpiecznym miejscu, z dala od pozostałych uczniów, i zapewnić im opiekę.
3. Jeżeli jest to konieczne, nauczyciel udziela uczniom pierwszej pomocy i wzywa pogotowie.
4. Nauczyciel informuje o zdarzeniu dyrektora szkoły, pedagoga, wychowawcę klasy.
5. Wychowawca klasy lub pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z uczestnikami zajścia oraz uczniami, którzy byli jego świadkami, i ustala powody bójki/pobicia oraz jej inicjatora.
6. Wychowawca klasy powiadamia o zdarzeniu rodziców/prawnych opiekunów ucznia i wzywa ich niezwłocznie do szkoły. Podczas rozmowy z rodzicami dyrektor szkoły informuje ich szczegółowo o okolicznościach zdarzenia i ewentualnych konsekwencjach wobec uczniów.
7. Dyrektor szkoły poleca zabezpieczyć dowody zdarzenia celem ich ewentualnego przekazania policji (np. nagranie z monitoringu).
8. Jeżeli zdarzenie miało miejsce po raz pierwszy, dyrektor szkoły wspólnie z wychowawcą klasy, pedagogiem szkolnym i rodzicami uczniów podejmuje decyzję, czy zasadne jest powiadomienie o zdarzeniu policji (sprawa może zakończyć się polubownie).

9. Jeżeli sytuacja miała miejsce po raz kolejny, dyrektor szkoły powiadamia o zdarzeniu policję i przekazuje do jej dyspozycji uczniów. Gdy uczeń-sprawca nie ukończył 17 lat, dyrektor szkoły informuje również sąd rodzinny.

10. Dyrektor szkoły sam lub wspólnie z wychowawcą klasy i pedagogiem podejmuje decyzję o wymierzeniu uczniowi kary przewidzianej w regulaminie szkoły.

2.14 Procedura postępowania na wypadek ucznia będącego ofiarą czynu karalnego.

1. Osoba będąca świadkiem, która dostrzegła zagrożenie, winna udzielić ofierze czynu karalnego pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnić jej udzielenie poprzez wezwanie lekarza, w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń. Następnie świadek powinien powiadomić o sytuacji dyrektora szkoły.

2. Obowiązkiem dyrektora szkoły jest niezwłoczne powiadomienie rodziców ucznia - ofiary czynu karalnego.

3. Następnie dyrektor szkoły winien niezwłocznie wezwać Policję, szczególnie w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

4. W dalszej kolejności ofiara czynu karalnego powinna otrzymać pomoc, wsparcie pedagoga szkolnego.

2.15 Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń jest ofiarą przemocy w rodzinie.

1. Nauczyciel podejrzewający, że uczeń może być ofiarą przemocy, prosi go o rozmowę, zapewniając o dyskrecji i przedstawiając możliwości pomocy.

2. Nauczyciel wysłuchuje ucznia, zapewniając dyskrecję zgłaszającemu poprzez wysłuchanie go bez świadków, w bezpiecznym i odosobnionym miejscu.

3. W przypadku potwierdzenia podejrzeń o stosowanie przemocy wobec ucznia w rodzinie nauczyciel informuje o zaistniałym fakcie lub zdarzeniach wychowawcę klasy lub/i pedagoga szkolnego.

4. Wychowawca informuje dyrektora szkoły.

5. Jeżeli uczeń sobie tego życzy, może opowiedzieć o swojej sytuacji raz jeszcze,

dokładniej, w obecności pedagoga szkolnego i/lub dyrektora szkoły.

6. Jeżeli stan ucznia wskazuje na zagrożenie jego zdrowia lub życia, dyrektor lub pedagog prosi o pomoc pielęgniarkę szkolną. Jeśli zachodzi taka potrzeba, wzywa pogotowie ratunkowe.

7. Pedagog szkolny lub dyrektor zawiadamia lub/i wzywa do szkoły rodzica lub inną osobę z najbliższej rodziny ucznia, której nie dotyczą zarzuty o dokonywanie aktów przemocy na dziecku – w celu dokonania ustaleń co do dalszego postępowania.

8. Nauczyciel, który przeprowadzał rozmowę z uczniem, sporządza notatkę służbową z przeprowadzonej rozmowy, zamieszczając w niej datę i godzinę zgłoszenia, opisuje relację zgłaszającego, wygląd, zachowanie, dolegliwości osoby, której dotyczy przemoc i przekazuje notatkę dyrektorowi lub osobie, która pełni jego obowiązki.

9. Dyrektor szkoły podejmuje decyzję o wdrożeniu procedury „Niebieska Karta” i wyznacza pracownika do jej przeprowadzenia.

10. Dyrektor niezwłocznie po wdrożeniu procedury zawiadamia przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego i przekazuje mu sporządzoną dokumentację pokrzywdzonego.

11. Jeżeli sprawa dotyczy ucznia, który nie jest pełnoletni, dyrektor zawiadamia sąd rodzinny.

2.16 Postępowanie w przypadku posiadania informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo (informacja od samego ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych).

1. Pracownik, który otrzymał informację o zamiarze popełnienia samobójstwa przez ucznia, stara się natychmiast odnaleźć ucznia i powiadomić o sytuacji jego wychowawcę lub pedagoga szkolnego.

2. Po odnalezieniu ucznia nie pozostawiają ucznia samego, lecz próbują przeprowadzić go w ustronne, bezpieczne miejsce.

3. Informują o zaistniałej sytuacji dyrektora szkoły.

4. Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia informują o zaistniałej sytuacji rodziców ucznia.

5. Przekazują dziecko pod opiekę rodziców/prawnych opiekunów, a jeżeli przyczyną zagrożenia jest sytuacja domowa ucznia, odpowiednim instytucjom.
6. Uczeń powinien natychmiast zostać objęty indywidualną opieką psychologiczną i psychoterapeutyczną.
7. Jeśli uznają, że zachodzi taka potrzeba, wskazują rodzicom konieczność skontaktowania się z psychiatrą.

Procedury postępowania w przypadku podjęcia przez ucznia próby samobójczej na terenie szkoły

1. Pracownik, po otrzymaniu informacji o próbie samobójczej ucznia, stara się natychmiast go odnaleźć.
2. Po odnalezieniu ucznia ustala i potwierdza rodzaj zdarzenia, nie pozostawia ucznia samego.
3. Usuwa przedmioty umożliwiające ponowienie próby.
4. Stara się dyskretnie przeprowadzić ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce.
5. Jeśli zachodzi taka potrzeba, udziela pierwszej pomocy przedmedycznej.
6. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, wzywa pielęgniarkę szkolną lub pogotowie ratunkowe, policję. Jeśli to możliwe, powinien zadbać, aby interwencja służb przebiegła dyskretnie.
7. Kiedy pojawi się taka możliwość, powiadamia lub zleca powiadomienie o zdarzeniu dyrektora szkoły.
8. Dyrektor szkoły niezwłocznie zawiadamia rodziców/opiekunów prawnych ucznia.
9. O próbie samobójczej dyrektor informuje radę pedagogiczną pod rygorem tajemnicy służbowej, w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia po jego powrocie do szkoły przez wszystkich nauczycieli.
10. Pedagog szkolny planuje dalszą strategię postępowania w oparciu o zalecenia specjalisty (psychiatry), które ma na celu zapewnienie uczniowi bezpieczeństwa w szkole, a także atmosfery życzliwości i wsparcia. Ponadto przekazuje rodzicom informacje o możliwościach uzyskania pomocy psychologiczno-pedagogicznej poza szkołą.

Procedury postępowania w przypadku podjęcia przez ucznia próby samobójczej poza terenem szkoły

1. Jeśli próba samobójcza ma miejsce poza szkołą, a rodzic poinformował o zajściu szkołę, dyrektor szkoły lub pedagog szkolny przekazuje rodzicom informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
2. O próbie samobójczej dyrektor informuje radę pedagogiczną pod rygorem tajemnicy służbowej, w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia po jego powrocie do szkoły przez wszystkich nauczycieli.
3. Pedagog szkolny planuje dalszą strategię postępowania w oparciu o zalecenia specjalisty (psychiatry), które ma na celu zapewnienie uczniowi bezpieczeństwa w szkole, a także atmosfery życzliwości i wsparcia. Ponadto przekazuje rodzicom informacje o możliwościach uzyskania pomocy psychologiczno-pedagogicznej poza szkołą.

Procedury postępowania w przypadku śmierci samobójczej ucznia

1. W przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa dyrektor szkoły informuje organ prowadzący i nadzorujący szkołę o zaistniałej sytuacji.
2. Pedagog szkolny oraz wychowawcy udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej innym uczniom szkoły.

2.17 Procedura postępowania w przypadku naruszenia godności nauczyciela lub innego pracownika szkoły.

1. Zaatakowany pracownik przerywa niewłaściwe zachowanie ucznia.
2. Informuje wychowawcę ucznia o zdarzeniu.
3. Sporządza notatkę z zajścia.
4. Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem i powiadamia o zajściu jego rodziców.
5. Dyrektor szkoły powiadamia policję, jeśli przestępstwo jest poważne (wiąże się z rozbojem, uszkodzeniem ciała).
6. Wychowawca lub dyrektor ustala sankcje w stosunku do ucznia w oparciu o Statut Szkoły i informację o tym przekazuje rodzicom.

7. Jeśli uczeń objęty jest nadzorem kuratora sądowego - pedagog szkolny powiadamia kuratora o zajściu.

2.18 Procedura postępowania w przypadku korzystania w czasie zajęć lekcyjnych z niedozwolonych urządzeń.

1. Jeżeli nauczyciel zauważył, że uczeń wyjął niedozwolone urządzenie, ale nie zdążył go użyć, upomina ucznia słownie, nakazując wyłączenie i schowanie urządzenia.

2. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że ww. sprzęt został wykorzystany do zarejestrowania dźwięku lub obrazu na zajęciach, żąda od ucznia ujawnienia nagrania i przekazania mu sprzętu użytego do rejestracji .

3. Jeżeli urządzeniem jest telefon komórkowy, nauczyciel wydaje dodatkowo polecenie usunięcia karty lub wyłączenia telefonu przed jego oddaniem.

4. W przypadku oddania przez ucznia urządzenia nauczyciel dołącza kartkę z odpisem i oddaje dyrektorowi szkoły.

5. Nauczyciel wpisuje uwagę do zeszytu uwag i informuje o zdarzeniu wychowawcę klasy.

6. Wychowawca uwzględnia ten fakt przy wystawianiu oceny zachowania.

7. W przypadku, gdy nauczyciel jest pewien, że doszło do rejestracji, lub gdy uczeń odmawia ujawnienia nagrania, nauczyciel powiadamia o tym fakcie wychowawcę i pedagoga szkolnego, a w późniejszej kolejności dyrektora szkoły.

8. Poproszony o interwencję pedagog szkolny żąda oddania urządzenia i zabezpiecza sprzęt wykorzystany do rejestracji w celu uniemożliwienia skasowania nagrania i przekazuje urządzenie dyrektorowi szkoły.

9. Wychowawca i pedagog szkolny przeprowadzają rozmowę z uczniem, ustalają okoliczności i cel użycia przez niego sprzętu rejestrującego na lekcji i za jego zgodą odtwarzają ewentualne nagranie.

10. Wychowawca wzywa rodziców do szkoły i przypomina o zakazie korzystania z telefonu komórkowego, dyktafonu, aparatu fotograficznego lub innego urządzenia służącego do rejestrowania dźwięku i obrazu podczas lekcji oraz o konsekwencjach łamania tego zakazu, a także wyjaśnia konsekwencje związane z upowszechnianiem lub opublikowaniem nielegalnych nagrań. Oddaje urządzenie rodzicowi/prawnemu opiekunowi.

11. Wychowawca sporządza notatkę ze spotkania.
12. W przypadku odmowy przez ucznia oddania urządzenia pedagogowi szkolnemu uczeń wraz z używanym do rejestracji sprzętem opuszcza salę lekcyjną i z pedagogiem udaje się do jego gabinetu, skąd pedagog telefonicznie wzywa rodziców do natychmiastowego stawienia się w szkole.
13. Po przybyciu rodziców, w obecności dyrektora szkoły przeglądany jest, a następnie usuwany nagrany podczas lekcji materiał. Rodzice są pouczeni co do konsekwencji nieprzestrzegania przez ucznia zakazu korzystania z telefonu komórkowego, dyktafonu, aparatu fotograficznego lub innego urządzenia służącego do rejestrowania dźwięku i obrazu podczas lekcji, a także wyjaśniane konsekwencje związane z upowszechnianiem lub opublikowaniem nielegalnych nagrań.
14. Jeżeli rodzice w rozmowie telefonicznej z pedagogiem odmawiają przyjazdu do szkoły i innej zaproponowanej współpracy (np. nakłonienia dziecka telefonicznie do oddania sprzętu), pedagog informuje rodziców, że kolejnym krokiem będzie wezwanie policji.
15. Jeśli rodzice oraz uczeń nadal odmawiają współpracy, pedagog/psycholog informuje o tym dyrektora szkoły.
16. Dyrektor wzywa policję.
17. Dalsze działania podejmuje policja.
18. Wobec ucznia stosowane są kary zgodnie z zapisami statutu szkoły.

2.19 Procedura postępowania w sytuacji dewastacji mienia szkolnego lub prywatnego na terenie szkoły.

1. Nauczyciel będący świadkiem dewastacji ustala sprawcę lub powstrzymuje go od dewastacji, jeśli trwa nadal.
2. Nauczyciel informuje o zdarzeniu wychowawcę ucznia, a w dalszej kolejności pedagoga i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca powiadamia rodziców ucznia i zobowiązuje ich do poniesienia kosztów naprawy szkody.
4. W sytuacji kiedy nauczyciel stwierdzi szkodę nie znając sprawcy, sporządza notatkę i powiadamia pedagoga lub dyrektora szkoły.

5. W przypadku braku możliwości ustalenia sprawcy pedagog przeprowadza rozmowy z wszystkimi osobami mogącymi znajdować się w miejscu zdarzenia, podejmuje czynności mające na celu ustalenie sprawcy i przekazuje informację dyrekcji szkoły.
6. W przypadku stwierdzenia dużej szkody dyrektor wzywa Policję.
7. Dyrektor wszczyna procedury prawne mające na celu wyciągnięcie konsekwencji materialnych wobec rodziców sprawcy.
8. Powiadomienie kuratora sądowego, jeśli sprawca jest pod jego opieką.
9. Wobec sprawcy stosowana jest kara dostosowana do wagi przewinienia, zgodnie ze statutem szkoły.
10. Nauczyciel sporządza notatkę ze zdarzenia i umieszcza ją w dokumentacji czynia.

Rozdział 2
PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU
WYSTĄPIENIA ZAGROŻEŃ BEZPIECZEŃSTWA
CYFROWEGO W I LICEUM
OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM IM. STEFANA
ŻEROMSKIEGO W OPOCZNI

1. Podstawowe działania na rzecz bezpieczeństwa cyfrowego w szkole.

1.1 Dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych.

W przypadku pozyskania wiedzy o wystąpieniu zagrożenia:

- Należy ustalić, czy treści te można bezpośrednio powiązać z uczniami naszej szkoły, czy też treści nielegalne lub szkodliwe nie mają związku z uczniami naszej szkoły, lecz wymagają kontaktu szkoły z odpowiednimi służbami.
- Należy zabezpieczyć dowody w formie elektronicznej (pliki z treściami niedozwolonymi, zapisy rozmów w komunikatorach, e-maile, zrzuty ekranu), znalezione w Internecie lub w komputerze dziecka.
- Zidentyfikować sprawcę(-ów) tzn. twórcę treści (np. pornografii) oraz osoby, które udostępniły je uczniowi.
- Koniecznie poinformować wszystkich rodziców lub opiekunów uczniów uczestniczących w zdarzeniu o sytuacji i roli ich dzieci.
- W przypadku udostępniania (współdzielenia) treści opisanych wcześniej jako szkodliwych/niedozwolonych/nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia przez ucznia należy przeprowadzić z nim rozmowę na temat jego postępowania i w jej trakcie uzmysłwić mu szkodliwość prowadzonych przez niego działań.
- W przypadku upowszechniania przez sprawców treści nielegalnych (np. pornografii dziecięcej) należy złożyć zawiadomienie o zdarzeniu na Policję.
- Dzieci - ofiary i świadków zdarzenia – należy od pierwszego etapu interwencji - otoczyć opieką psychologiczno-pedagogiczną.
- W przypadku, gdy informacja na temat zdarzenia dotrze do środowiska rówieśniczego ofiary – w klasie, czy szkole podjąć działania edukacyjne i wychowawcze.
- W przypadku naruszenia prawa np. rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem nieletniego lub prób uwiedzenia małoletniego w wieku do 15 lat przez osobę dorosłą należy – w porozumieniu z rodzicami dziecka - niezwłocznie powiadomić Policję.
- W uzasadnionych przypadkach należy rozważyć możliwość skorzystania przez ofiarę ze specjalistycznej opieki psychologicznej. Decyzja o takim kontakcie i skierowaniu na terapię musi zostać podjęta w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka.

1.2 Cyberprzemoc – procedura reagowania.

- W przypadku ujawnienia przez ofiarę, świadka (np. innego ucznia, nauczyciela, rodzica) lub osobę bliską ofierze (np. rodzice, rodzeństwo, przyjaciele) pracownik szkoły ze spokojem wysłuchuje osoby zgłaszającej i okazuje jej wsparcie.
- W każdej sytuacji w trakcie rozmowy ustala się charakter zdarzenia (rozmiar i rangę szkody, jednorazowość/powtarzalność).
- Pracownicy szkoły informują dyrekcję o zdarzeniu zapobiegając działaniom, które mogłyby wtórnie stygmatyzować ofiarę lub sprawcę, np.: wywoływanie uczniów z lekcji, konfrontowanie ofiary i sprawcy, niewspółmierna kara, wytykanie palcami, etc.
- Dyrektor szkoły dokonuje oceny, czy zdarzenie wyczerpuje znamiona cyberprzemocy. Zabezpiecza wszystkie dowody związane z aktem cyberprzemocy (np. zrobi kopię materiałów, notuje datę i czas otrzymania materiałów, dane nadawcy, adresy stron www, historię połączeń,) i dba o bezpieczeństwo osób zaangażowanych w problem.
- Jeżeli identyfikacja sprawcy(ów) nie jest możliwa dzięki zebranych materiałom, a w ocenie kadry pedagogicznej jest to konieczne dyrektor szkoły kontaktuje się z Policją.
- W przypadku gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny przeprowadza z nim rozmowę o jego zachowaniu.
- W momencie zakończenia procedury pedagog szkolny w dalszym ciągu monitoruje sytuację, a w szczególności zwraca uwagę czy nie są podejmowane wobec ofiary dalsze działania przemocowe.
- W przypadku gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze i interwencje pedagogiczne, a ich zastosowanie nie przyniosło pożądanych rezultatów dyrektor szkoły nawiązuje współpracę z Policją i sądami rodzinnymi.

1.3 Naruszenia prywatności dotyczące nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku dziecka i pracownika szkoły.

- Pracownicy szkoły/uczniowie zabezpieczają dowody nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem działania - w formie elektronicznej (e-mail, zrzut ekranu, konwersacja w komunikatorze lub sms).
- Równolegle dokonują zmian tych danych identyfikujących, które zależą od ofiary, tj. haseł i loginów lub kodów dostępu do platform i portali internetowych, tak aby uniemożliwić

kontynuację procedury naruszania prywatności - w działaniu tym ucznia i/lub jego rodzica/opiekuna prawnego powinien wspierać Szkolny Mentor Bezpieczeństwa Cyfrowego.

- Jeśli wykradzione dane zostały wykorzystane w celu naruszenia dobrego wizerunku ofiary, bądź w innych celach niezgodnych wychowawca / pedagog szkolny podejmuje działania dążące do wyjaśnienia i usunięcia ich skutków, także tych widocznych w Internecie. Likwidacja stron internetowych czy profili w portalach społecznościowych, która wymagać będzie interwencji w zebrane dowody musi odbywać się za zgodą Policji (o ile została powiadomiona).
- Incydenty kradzieży tożsamości w celu posłużenia się nią np. podczas zakupu towarów online lub dokonania transakcji finansowych. W tym przypadku należy skontaktować się ze sklepem lub pożyczkodawcą i wyjaśnić charakter zdarzenia.
- W przypadku, gdy dowody jasno wskazują na konkretnego sprawcę oraz na spełnianie przesłanki, iż sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej należy je zabezpieczyć
- W przypadku, gdy trudno to ustalić, identyfikacji dokonać winna Policja.
- W przypadku znanego sprawcy, który jednak nie działał z powyższych pobudek, szkoła powinna dążyć do rozwiązania problemu w ramach działań wychowawczo – edukacyjnych uzgodnionych rodzicami
- Gdy sprawcą incydentu jest uczeń szkoły, należy wobec niego – w porozumieniu z rodzicami – podjąć działania wychowawcze, zmierzające do uświadomienia nieodpowiedniego i nielegalnego charakteru czynów, jakich dokonał. Jednym z elementów takich działań powinny być przeprosiny złożone osobie poszkodowanej
- Dyrekcja szkoły winna podjąć decyzje w sprawie powiadomienia o incydencie Policji, biorąc pod uwagę wiek sprawcy, jego dotychczasowe zachowanie, postawę po odkryciu incydentu oraz opinie wychowawcy i pedagoga. Przed podjęciem decyzji o zgłoszeniu incydentu na Policję należy rozważyć, czy istnieją dowody, iż uczeń - sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej. W takim przypadku dobrym rozwiązaniem jest uzyskanie interpretacji prawnej adwokata lub radcy prawnego.
- Jeśli kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane tylko jej i rodzicom, szkoła winna zapewnić poufność działań, tak aby informacje narażające ofiarę na naruszenie wizerunku nie były rozpowszechniane.

- Gdy kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane szerszemu gronu uczniów szkoły, należy podjąć wobec nich działania wychowawcze, zwracające uwagę na negatywną ocenę naruszania wizerunku ucznia – koleżanki lub kolegi oraz ryzyko penalizacji.
- W przypadku konieczności podejmowania dalszych działań pomocowych wobec ofiary, można skierować ucznia, za zgodą i we współpracy z rodzicami, do placówki specjalistycznej, np. terapeutycznej

1.4 Procedura postępowania na wypadek wystąpienia zagrożenia dla zdrowia dzieci w związku z nadmiernym korzystaniem z Internetu.

- Infoholizm stwierdza najczęściej rodzic lub opiekun prawny dziecka. W przypadku konieczności podejmowania dalszych działań pomocowych można skierować ucznia, za zgodą i we współpracy z rodzicami, do placówki specjalistycznej, np. terapeutycznej.
- Wychowawca informuje rodziców o ustaleniu skutków zdrowotnych i psychicznych, jakie nadmierne korzystanie z zasobów Internetu wywołało u dziecka (np. gorsze oceny w nauce, niedosypianie, niedojadanie, rezygnacja z dawnych zainteresowań, załamanie się relacji z rodziną czy rówieśnikami).
- Osoba, której problem dotyczy, powinna zostać otoczona indywidualizowaną opieką przez pedagoga/psychologa szkolnego. Pierwszym jej etapem będzie rozmowa (rozmowy) ze specjalistą, która pozwoli zdiagnozować poziom zagrożenia, określić przyczyny popadnięcia w nałóg (np. sytuacja domowa, brak sukcesów edukacyjnych w szkole, izolacja w środowisku rówieśniczym) i ukazać specyfikę przypadku.
- Każde dziecko, u którego podejrzewa się nałóg korzystania z Internetu powinno zostać profesjonalnie zdiagnozowane przez psychologa szkolnego.
- Dziecku w trakcie wsparcia należy zapewnić komfort psychiczny - o jego sytuacji i specyfice uwarunkowań osobistych muszą zostać powiadomieni wszyscy uczący go i oceniający nauczyciele.
- Jeśli świadkami problemu są rówieśnicy dziecka, należy im w rozmowie zwrócić uwagę na negatywne aspekty nadmiernego korzystania z zasobów Internetu oraz zaapelować o codzienne wsparcie dla dziecka dotkniętego problemem, a także o informowanie wychowawcy w przypadku wystąpienia kolejnych przypadków u innych dzieci.

- W przypadku zdiagnozowania przez psychologa zaawansowanego uzależnienia od korzystania z zasobów Internetu dziecko powinno zostać skierowane przez szkołę, w bliskiej współpracy z rodzicami, do placówki specjalistycznej oferującej program terapeutyczny z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. W części przypadków może się okazać konieczna diagnoza i terapia lekarska.

1.5 Procedura postępowania na wypadek zagrożenia związaneego z nawiązywaniem niebezpiecznych kontaktów w Internecie – uwodzenie, zagrożenie pedofilią.

- Należy zidentyfikować i zabezpieczyć w szkole, w formie elektronicznej dowody działania dorosłego sprawcy uwiedzenia (zapisy rozmów w komunikatorach, na portalach społecznościowych; zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail).
- Jednocześnie – bezzwłocznie - należy dokonać zawiadomienia na Policji o wystąpieniu zdarzenia.
- Nie należy podejmować samodzielnych działań w celu dotarcia do sprawcy, lecz udzielać wszelkiego możliwego wsparcia organom ścigania, m.in. zabezpieczyć i przekazać zebrane dowody. Identyfikacja sprawcy wykracza poza kompetencje i możliwości szkoły w większości przypadków uwodzenia przez Internet.
- Nie należy podejmować aktywności zmierzających bezpośrednio do kontaktu ze sprawcą. Zadaniem szkoły jest zebranie dowodów i opieka nad ofiarą i ew. świadkami.
- W każdym przypadku próby nawiązania niebezpiecznego kontaktu – np. w celu werbunku do sekty lub grupy promującej niebezpieczne zachowania, a także werbunku do grupy terrorystycznej należy przed wszystkim zapewnić ofierze opiekę psychologiczną i poczucie bezpieczeństwa.
- Podobne wsparcie winno być udzielone w przypadku zaobserwowania antyzdrowotnych i zagrażających życiu zachowań uczniów (samookaleczenia, zażywanie substancji psychoaktywnych), bowiem zachowania te mogą być inicjowane i wzmocnione poprzez kontakty w Internecie. O możliwym związku takich zachowań dzieci z inspiracją w Internecie należy powiadomić rodziców.
- Należy otoczyć ofiarę pomocą psychologiczno-pedagogiczną we współpracy szkoły z rodzicami/opiekunami prawnymi.
- W trakcie rozmowy z dzieckiem prowadzonej w warunkach komfortu psychicznego przez wychowawcę/ pedagoga/psychologa/osobę ze szkoły, do której dziecko ma

szczególne zaufanie, należy uzyskać wszelkie możliwe informacje o sprawcy i przekazać je Policji.

- Należy upewnić się, że kontakt ofiary ze sprawcą został przerwany, a dziecko odzyskało poczucie bezpieczeństwa.
- Należy dokonać analizy sytuacji domowej (rodzinnej) dziecka, w której tkwić może źródło poszukiwania kontaktów w Internecie.
- Dziecku należy udzielić profesjonalnej opieki terapeutycznej i/lub lekarskiej.
- Wszelkie działania szkoły wobec dziecka winny być uzgadniane z rodzicami/opiekunami prawnymi i inicjowane za ich zgodą.
- Jeżeli zgłaszającym zagrożenie był rówieśnik ofiary, należy również objąć go opieką psychologiczną, pozytywnie wzmacniając jego reakcję na zdarzenie.
- W przypadkach uwiedzenia nieletnich przez osoby dorosłe rekomenduje się – w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi – skierowanie ofiary na terapię do placówki specjalistycznej opieki psychologicznej.

1.6 Seksting, prowokacyjne zachowania i aktywność seksualna jako źródło dochodu osób nieletnich – procedura.

- Należy zabezpieczyć dowody - przesyłane zdjęcia, czy zrzuty z ekranów portali, w których opublikowano zdjęcie(-a).
- Należy przestrzegać zasad dyskrecji, szczególnie w środowisku rówieśniczym ofiary
- Zidentyfikowani małoletni sprawcy sekstingu winni zostać wezwani do dyrekcji szkoły, gdzie zostaną im przedstawione dowody ich aktywności.
- Niezależnie od zakresu negatywnych zachowań i działań wszyscy sprawcy powinni otrzymać wsparcie pedagogiczne i psychologiczne.
- Konieczne są także rozmowy ze sprawcami w obecności ich rodziców zaproszonych do szkoły.

1.7 Bezkrytyczna wiara w treści zamieszczone w Internecie, nieumiejętność odróżnienia treści prawdziwych od nieprawdziwych, szkodliwość reklam – procedury reagowania.

- Pedagog podejmuje decyzję o poinformowaniu rodziców/opiekunów w zależności od charakteru sytuacji.

- Szkoła i rodzice, obok dokumentacji dowodów, zapewnia wszechstronną, dyskretną opiekę psychologiczno-pedagogiczną ofiary oraz proponuje odpowiednie działania wychowawcze.
- W przypadku sekstingu upowszechnionego w środowisku rówieśniczym – np. poprzez przesłanie MMS do uczniów tej samej szkoły lub klasy lub publikację w portalu społecznościowym, szkoła podejmuje działania wychowawcze, uświadamiające negatywne aspekty moralne sekstingu oraz narażanie się na dotkliwe kary.
- W przypadku publikacji lub upowszechniania zdjęć o charakterze pornografii dziecięcej (co jest wykroczeniem ściganym z urzędu) dyrekcja szkoły składa powiadomienie o tym zdarzeniu Policji lub sądowi rodzinnemu.
- Pedagog szkolny, wspólnie z rodzicami/opiekunami, po stwierdzeniu, że kontakt ofiar z placówkami specjalistycznymi jest konieczny, o skierowaniu do nich decyzję powinien podjąć psycholog/pedagog szkolny wspólnie z rodzicami/opiekunami prawnymi ofiary.
- Posługiwanie się nieprawdziwymi informacjami zaczerpniętymi z Internetu w procesie dydaktycznym – podczas lekcji lub w zadaniach domowych, każdorazowo winno być zauważone przez nauczyciela, przeanalizowane i sprostowane.
- Przypadki spektakularne powinny być archiwizowane przez nauczycieli i wykorzystywane podczas zajęć z edukacji medialnej (informacyjnej).
- Wystarczającą reakcją jest opublikowanie sprostowania nieprawdziwych informacji i – w miarę możliwości – rozpowszechnienie ich w Internecie, w portalach o zbliżonej tematyce.
- Szkoła powinna prowadzić działania profilaktyczne - edukację medialną (informacyjną), zarówno w formie zajęć pozalekcyjnych, jak i w trakcie lekcji przedmiotów nieinformatycznych (np. historii, języka polskiego, wychowania w rodzinie) przez wszystkie lata nauki ucznia w szkole.
- Zajęcia w szkole mogą mieć charakter kilkuminutowych elementów edukacji medialnej wplecionej w lekcje o innej tematyce i/lub lekcji ukierunkowanych na zdobywanie przez dzieci i młodzież kompetencji medialnych.

1.8 Łamanie prawa autorskiego – procedura reagowania.

- Należy zebrać informacje przede wszystkim o:

- osobie dokonującej zgłoszenia, czy jest do tego uprawniona (czy faktycznie przysługują jej prawa autorskie do danego utworu, czy posiada ważne pełnomocnictwo itd.)
- wykorzystanym utworze (czy faktycznie jest chroniony przez prawo autorskie, w jakim zakresie został wykorzystany i czy zakres ten mieści się w zakresie posiadanych licencji lub dozwolonego użytku)
- Należy zweryfikować wszystkie informacje podawane przez zgłaszającego lub inne osoby. Jeżeli np. powołuje się on na toczące się w sprawie postępowanie karne, należy podjąć kontakt z odpowiednimi służbami celem ustalenia, czy takie postępowanie faktycznie się toczy, czego dokładnie dotyczy i jaka jest w nim rola poszczególnych osób.
- Szkoła powinna natomiast podjąć działania o charakterze edukacyjno-wychowawczym, polegające na obszernym wyjaśnieniu, na czym polegało naruszenie oraz przekazaniu wiedzy, jak do naruszeń nie dopuścić w przyszłości
- Jeżeli osobą, której prawa autorskie naruszono, jest uczeń należy rozważyć możliwość wystąpienia w roli mediatora, aby stosownie do okoliczności ułatwić stronom ugodowe lub inne kompromisowe zakończenie powstałego sporu.
- Dochodzenie roszczeń z tytułu naruszeń zależy od decyzji uprawnionego, to uprawniony musi samodzielnie zdecydować czy zawiadamić Policję lub składać powództwo.
- Szkoła powinna zaangażować się przede wszystkim w ułatwianie zakończenia sporu
- W uzasadnionych przypadkach dyrekcja może zorganizować szkolenia lub warsztaty z zakresu prawa autorskiego w internecie dla wszystkich zainteresowanych osób

1.9 Zagrożenia bezpieczeństwa technicznego sieci, komputerów i zasobów online.

- W przypadku wystąpienia incydentów zagrożenia bezpieczeństwa cyfrowego pracownik szkoły zobowiązany jest do zgłoszenia go osobie odpowiedzialnej za infrastrukturę cyfrową szkoły oraz dyrekcji.
- Identyfikacją sprawców zajmują się specjaliści – informatycy.

- W przypadku gdy incydent spowodował szkole straty materialne lub wiązał się z utratą danych należy powiadomić Policję, aby podjęła działania na rzecz zidentyfikowania sprawcy.
- Jeśli sprawcami incydentu są uczniowie danej szkoły, o zaistniałej sytuacji należy powiadomić ich rodziców, zaś wobec nich podjąć działania wychowawcze.
- Jeżeli skutki ataku mają dotkliwy charakter, doprowadziły do zniszczenia mienia lub utraty istotnych danych (np. gromadzonych w e-dzienniku szkoły), należy taki przypadek zgłosić na Policję.
- O incydencie należy powiadomić społeczność szkolną (uczniów, nauczycieli, rodziców) i zaprezentować podjęte sprawnie działania, tak przywracające działanie aplikacji i sieci komputerowej w szkole, jak i wychowawczo-edukacyjne wobec dzieci.
- W przypadku wystąpienia strat materialnych oraz utraty danych (szczególnie danych wrażliwych) należy zgłosić incydent na Policji.
- W przypadkach zaawansowanych awarii (np. wywołanych przez trojany) lub strat (np. utrata danych z e-dziennika) konieczne jest skorzystanie z zewnętrznego wsparcia eksperckiego, kontakt z serwisem twórcy oprogramowania lub zamówienie usługi w wyspecjalizowanej firmie.